

Onder Weg

Inspiratie
voor
reisgenoten

God, luistert U wel?

THEMA: GEBEDSVERHORING

10 **MINISTRYGEBED** 'JE KRIJGT ER NOOIT EEN GARANTIEKAARTJE BIJ' > 14 **PRAKTIJKVERHALEN** ALS GOD NIET GEEFT WAAR JE INTENS NAAR VERLANGT > 24 **HARMKE VLIEG** 'GOD ZEGT: DOE MAAR, LEEF MAAR'

06 **OPINIE**

Bidden tussen spreken en luisteren

Te druk, te moe, geen zin. Ons ritme van bidden kan onderbroken worden door allerlei praktische factoren. Maar er zijn ook diepere oorzaken die ons gebedsleven kunnen ondermijnen. Zoals de vraag: heeft bidden eigenlijk wel zin? Daarover gaat dit artikel. Luistert God wel? En wat horen wij terug op ons gebed?

10 **INTERVIEW**

Gericht luisteren naar de Geest van God

Predikant Dick Lagewaard van de NGK Veenendaal kwam via New Wine in aanraking met het ministrygebed en werkt regelmatig mee aan ministrycursussen in gemeenten. 'Ik zie ministry als het individueel toepassen van het algemeen verkondigde Woord.'

20 **EYEOPENER**

Hoe stom kun je zijn

In deze tijd is er veel gesprek over hoe je de Bijbel moet lezen. Denk aan Genesis 1, de 'zwijgtteksten', homoseksualiteit. Maar hoe eerlijk gaan we met de Bijbel om? Bij het gesprek over het lezen van de Bijbel moeten we ons eigen hart niet uit het oog verliezen. Hoe stom ben je als Gods Woord zo overduidelijk is en je houdt je er toch niet aan?

28 **JEUGDWERK**

'Stop met kerkje spelen en ga naar buiten'

Mark (21) is vol enthousiasme aan zijn studie Godsdienst Pastoraal Werk begonnen en hij wil zich graag inzetten voor de kerk. We praten over wat hem drijft, wat hij ziet als hij naar de kerk kijkt en wat zijn droom is voor de kerk. 'Wat zou het mooi zijn als we leren om gavengericht te werken in de gemeente.'

24 **ONTMOETING**

'God zegt: doe maar, leef maar'

Harmke Vlieg was kerkelijk werker en adviseur in de GKv en is nu drie jaar wethouder voor de ChristenUnie in Assen. Wat haar betreft mogen de ramen van de kerk nog wel wat verder open. Ontwikkelingen volgt ze kritisch. 'Ik ben ontzettend blij met de toelating van vrouwen in het ambt. Maar hebben we de discussie wel principieel genoeg gevoerd?'

30 **OPINIE**

Grensgangers: vervreemd van de kerk op zoek naar God

Remmelt Meijer houdt zich bezig met kerkverlating, en dan met name kerkverlating door gelovigen die vervreemd raken van de kerk zoals we die kennen, maar wel degelijk God blijven zoeken. Zijn eerste doel is luisteren en begrijpen. Wat bezielt deze zoekers tussen kerk, wereld en geloven?

14 REPORTAGE

Lege, gevouwen handen

Vraag en er zal je gegeven worden, zegt Jezus in de Bergrede. Dat dat iets anders betekent dan dat God voor Sinterklaas speelt, willen we best aannemen. Maar wat doet het in de praktijk met je geloof en met je vertrouwen als God je niet geeft waar je intens naar verlangt? En hoe bid je in de gebrokenheid van het bestaan? Drie verhalen uit de praktijk.

EN VERDER:

- 4 **Praktijklokaal**
- 12 **Redactioneel**
- 17 **Nieuws**
- 17 **Colofon**
- 18 **Stimulans**
- 19 **Column Eline de Boo**
- 27 **Column Esther de Hek**

Stockbeelden: Creativa Images/Shutterstock (pagina 1); korawat today/Shutterstock (pagina 6-9); Philipp Shuruev/Shutterstock (pagina 14-15); Pearl/Lightstock (pagina 20), Daisy-Daisy/iStockphoto (pagina 29), RossHelen/Shutterstock (pagina 31).

En toch

Soms heb je van die momenten. Opeens is er het besef: zo zit het. Nee, ik bedoel niet een logisch, beredeneerd weten. Eerder een inzicht, een gevoel dat maar nauwelijks onder woorden valt te brengen. Maar diep binnenin borrelt er iets op.

Mij overkwam het in de afgelopen week. Deze keer gebeurde het in stapjes. Ik was bezig met een preek over Psalm 84 voor de start van het gemeentethema 'Ga met God'. Bij vers 4 moest ik aan een terminaal zieke broeder denken. Spontaan ben ik naar hem toegegaan en samen hebben we deze psalm gelezen. 'Ja, zo is het', zei hij. 'Steeds krachtiger ga ik voort. Dat geeft God. Anders dan ik had gevraagd, maar dit krijg ik van Hem. Zo verhoort God mijn gebed.' Een bemoedigend en ontroerend moment. Toch bleef er iets knagen. Want midden tussen woorden vol van vertrouwen en overgave staat daar opeens dat ene vers: 'HEER, hoor mijn gebed, luister naar mij!'

Het kwartje viel uiteindelijk bij één van de interviews in dit nummer, waarin Psalm 84 (niet) toevallig weer opdook: het is natuurlijk allebei! Het is in de weg van vertwijfeling, onbegrip, aanvechting en wanhoop dat je als mens roept tot God. Tot wie anders dan de Heer van de hemelse machten? Je wéét dat Hij je zal steunen en je ziet ernaar uit dat Hij het zál doen. Dat Hij het wéér zal doen, wat Hij al zo vaak gedaan heeft. Bij jou, bij mij, bij anderen, zoals die terminaal zieke broeder. Op zijn tijd. En vooral ook op zijn manier.

Treffend komt die spanning terug in de bijdragen in dit nummer. Gebedsverhoring blijft een tere zaak. En dat is het altijd al geweest. Lees de psalmen. Tegelijk getuigen veel psalmen van een diep besef in de vorm van een typische wending: en toch... Ontroerend hoe mensen dat vandaag nog steeds nazeggen.

**Maarten van Loon (GKv),
redacteur *OnderWeg***

Bij de start van het seizoen

'Catechiseren doe je bij kunstlicht.' Een uitspraak van dr. R.H. Bremmer, lang geleden. Uiteraard zijn er ook tijdens de zomer tal van activiteiten binnen de gemeente, maar als de dagen korten, begint het kerkelijk seizoen weer echt. Vaak met een startzondag. Op deze pagina een aantal impressies van deze startactiviteiten.

GKv Nieuwleusen: motortocht

De motorbroeders delen met elkaar een hobby: de motor, en een passie: het geloof in Jezus. Met elkaar maken ze om de twee jaar een motortoertocht bij de start van het nieuwe kerkelijke seizoen. Zo'n 250 kilometer brachten ze op 16 september met elkaar door.

NGK Rijnwaarde: Connecting met God

NGK Rijnwaarde gaf een bijzondere invulling aan de startzondag. Het thema was 'Connecting met God... en met elkaar'. In een voorstelling voor de kinderen bracht Carla Vis van het poppentheater Poppenenmeer dat tot leven vanuit de gelijkenis van de uitnodigingen (Lucas 14). De zondag werd afgesloten met een gezamenlijke viering van alle gemeenteleden. (beeld Gert Jan Kole)

GKv De Lier-Maassluis: samen met de PKN

De GKv de Lier-Maassluis heeft samen met de PKN de startzondag georganiseerd. Er was een gezamenlijke openluchtdienst, waarin de pastores van De Lier voorgingen. Ook zong er een gelegenheidskoor onder leiding van Klaas en Sophie Boeringa. (beeld Truus van der Lee)

NGK Doetinchem: musical in één dag

Kan dat, een musical met kinderen instuderen in één dag? In de NGK Doetinchem is het gedaan, in een project samen met andere kerken en theatergezelschap De Vliegende Speeldoos. 's Middags begonnen ze en 's avonds werd de musical opgevoerd. Het ging over Esther: moedig zijn en moedig leven met God (beeld Harry Heldoorn).

GKv Nijkerk-West: dienen met vreugde

'Eigen smaak in de liturgie is geen belemmering, maar werkt juist inspirerend om samen God te dienen.' Dat zei Ingrid Plantinga (Praktijkcentrum) bij de introductie van het thema 'Dienen met vreugde' op de startzondag in de GKv Nijkerk-West. Bij de uitleg voor de kinderen werd een puzzel gemaakt. (beeld Arjen Gerritsma/graphicsound.nl)

NGK Dalfsen: kernwaarden

De NGK Dalfsen gaf op de startzondag aandacht aan zeven kernwaarden voor de gemeente: passie, verbonden, Geestgedreven, echt, samenwerken, gastvrij, betrouwbaar. Dat vraagt om samen eten, waarvoor iedereen ook thuis aan het werk ging. (beeld Arie van Liebeek)

Bidden tussen spreken en luisteren

Te druk, te moe, geen zin. Ons ritme van bidden kan onderbroken worden door allerlei praktische factoren. Maar er zijn ook diepere oorzaken die ons gebedsleven kunnen ondermijnen. Zoals de vraag: heeft bidden eigenlijk wel zin? Daarover gaat dit artikel. Luistert God wel? En wat horen wij terug op ons gebed?

tekst **Dolf te Velde**

Bidden is de ademhaling van de ziel. Ademen gaat vanzelf, je hoeft er niet bij na te denken. Die natuurlijke beweging, inademen en uitademen, geeft zuurstof en maakt leven mogelijk. Zo is bidden voor een christen. Het is het hart van onze omgang met de Heer. Met ons gebed bewegen we ons in een relatie waarin we alles van God ontvangen, waarin we ons leven voor Hem openleggen en waarin we van Hem alles verwachten. Aan hoe mensen bidden,

kun je aflezen wie God voor hen is en hoe zij zichzelf zien in relatie tot God.

Smeekgebed

Een vraag die het bidden bemoeilijken kan, is de vraag naar de voorzienigheid van God. Wij geloven dat God alle dingen bestuurt, niet alleen in de grote wereld, maar ook in ons persoonlijke leven. God weet van tevoren wat er gaat gebeuren en 'alle schepselen zijn zo in zijn hand, dat zij zich tegen zijn wil niet roeren of bewegen kunnen' (Heidelbergse Catechismus, vraag en antwoord 28). Maar als God alles weet en als zijn wil beslissend

is, heeft het dan wel zin om iets aan God te vragen? De uitkomst staat toch al lang vast?

Vanuit de Bijbel kun je hier op verschillende manieren antwoord op geven. Het verrassende is dat we meerdere voorbeelden tegenkomen waarin het gebed van gelovige mensen God op andere gedachten lijkt te brengen.

In Exodus 32 en 33 lezen we hoe de Heer na Israëls zonde met het gouden kalf niet verder wil. Allen die tegen Hem gezondigd hebben, zal Hij schrappen uit zijn boek (Exodus 32:33). En ook al mag de rest van het volk de reis naar het beloofde land vervolgen, voortaan wil de Heer niet meer zelf met ze mee (Exodus 33:3). Tot twee keer toe komt Mozes ertussen: 'Schrapp mij maar uit uw boek', en: 'Als U zelf niet meegaat, laat ons dan niet verder trekken' (Exodus 32:32, 33:15). Vanwege dit smeekgebed van Mozes besluit God om tóch zijn persoonlijke aanwezigheid aan Israël te blijven verbinden. In de brief van Jakobus wordt gesproken over het vurige gebed van de profeet Elia: eerst regende het drieënehalf jaar niet, daarna keerde de regen terug, beide keren op zijn gebed (Jakobus 5:16-18). Uit deze voorbeelden leren wij minstens twee dingen. Ten eerste wil God het gebed van zijn kinderen inschakelen bij de uitvoering van zijn eigen plannen. Dat God alles weet en alles doet volgens zijn eigen wil, betekent niet dat wij er niet toe doen. God wil zo reëel met ons omgaan dat niet alleen onze eigen keuzes, maar ook onze gebeden meetellen in de loop van de gebeurtenissen.

De tweede les is dat wij niet vanaf Gods niveau naar onze eigen plek in het wereldgebeuren kunnen kijken. We krijgen te maken met tegenslag of zien juist prachtige kansen. Vaak gaan de dingen totaal anders dan we gedacht of gewent hadden.

Wat is nu de wil van God? Waarvoor moeten wij bidden en wat haalt dat uit? De Bijbelse voorbeelden laten ons zien

dat Gods voorzienigheid en zijn bestuur niet alleen zitten in de rechte lijn naar de uiteindelijke uitkomst, maar dat die ook gaan over alle stappen op weg daarnaartoe. Met onze verlangens en onze worstelingen wil God ons naar zich toe trekken, zodat we in ons gebed Hem zoeken en ons aan zijn goede wil gewonnen geven.

Verandert God door ons bidden van gedachten? Nee, dat is te menselijk gedacht. Hij confronteert ons met situaties waarin wij uitroepen wat we op ons hart hebben. Als God dan doorgaat met het plan dat Hij zelf al had, is er toch heel wat gebeurd: God neemt ons erin mee.

>> God weet van tevoren wat er gaat gebeuren, heeft het dan wel zin om iets te vragen? <<

Doorn

Bidden is de ademhaling van de ziel. Soms is bidden een kwestie van lange adem: je vraagt God om iets, jaren achtereen, maar het is alsof je tegen de lucht praat. Je gebed blijft onverhoord. Dat is geen ervaring die gelovigen vandaag voor het eerst hebben, de Bijbel zelf geeft er al voorbeelden van. Zacharias en Elisabet zijn al voorbij de leeftijd waarop hun kinderwens vervuld kan worden. De engel Gabriël spreekt Zacharias aan in de tempel (Lucas 1:13): 'Je gebed is verhoord.' Achter die simpele woorden gaan jaren van gebed en tranen schuil, misschien nog wel meer van Elisabet dan van haar man.

De apostel Paulus vertelt in één van zijn

>>

Als wij om hulp bidden bij tegenslag in ons leven, hebben wij dan ook oog voor kleine of grote gebeurtenissen waarin die hulp naar ons toekomt?

brieven over een groot probleem in zijn leven: een doorn die in zijn vlees gestoken werd (2 Korintiërs 12:7-9). Tot drie-maal toe smeekt hij God om hem hiervan te bevrijden, maar dat gebeurt niet. Toch krijgt Paulus antwoord, en dat helpt ons om een richting te vinden in ons denken over onverhoord gebed. De Heer zei: 'Je hebt niet meer dan mijn genade nodig, want kracht wordt zichtbaar in zwakheid.'

Als wij het gevoel hebben dat God niet luistert, wat hebben we dan aan Hem gevraagd? Paulus is er eerlijk over: hij wil graag van die doorn in zijn vlees af. Wij vragen vanuit de nood van ons leven om

een oplossing, om verbetering van de situatie. We hoeven daar niet negatief over te doen, alsof het om een wensenlijstje gaat. Zo reëel is de omgang die we in ons gebed met God mogen hebben, dat Hij wil weten van onze noden en onze verlangens. Dat maakt God zo uniek, zo anders dan de goden van andere volken. Die hebben geen oren waarmee ze kunnen horen (Psalm 115:6). De God van Israël is juist een God die 'zijn oor neigt' naar het smeken en klagen van de zijnen (Psalm 116:1-2).

En dan gaat het een stap verder: juist omdat Hij God is, mogen we in ons bidden verwachten dat Hij oneindig meer aan ons geeft dan wij vragen of denken (Efeziërs 3:20). God is almachtig, wijs en goed. Hij overziet zoveel meer dan wij. Hij peilt ons dieper dan wij onszelf kennen. Wat buiten ons bereik valt, is voor Hem nooit te moeilijk. Wanneer wij ons in dat vertrouwen tot God wenden, leren wij ervoor openstaan dat zijn antwoord op ons gebed verrassend anders kan zijn dan wat wij gevraagd hebben. Naar ons beste weten hebben we het oprechte verlangen van ons hart voor Hem neergelegd. Dit is wat wij denken nodig te hebben. En willen we het nu ook aan onze Vader in de hemel overlaten om te bepalen wat wij wérkelijk nodig hebben?

Steen

Op een prachtige manier komt dit naar voren in het gebedsonderwijs dat Jezus geeft in Lucas 11. Als eerste geeft Jezus het voorbeeldgebed dat wij kennen als het Onzevader. Daarin leren we om met Gods prioriteiten te beginnen: zijn naam en zijn koninkrijk. Verder vragen we om wat nodig is om in dat spoor van God mee te kunnen: brood, vergeving, bescherming.

Daarna geeft Jezus een extra aanmoediging: 'Vraag en er zal je gegeven worden, zoek en je zult vinden, klop en er zal voor je opengedaan worden.' Onder mensen zie je al dat als iemand vasthoudend

vraagt, de ander haast niet kan weigeren. Dan zal zeker de Vader in de hemel ons gebed niet afwijzen.

Jezus eindigt zo: 'Als jullie dus, ook al zijn jullie slecht, je kinderen al goede gaven schenken, hoeveel te meer zal de Vader in de hemel dan niet de heilige Geest geven aan wie Hem erom vragen.' Het verrassende is niet dat de Vader je zal geven wat je vraagt. Het verrassende is dat de Vader zijn heilige Geest zal geven. Die Geest is het antwoord op onze gebeden.

Ten diepste kun je zeggen: God geeft zichzelf als antwoord op ons gebed. Die persoonlijke nabijheid maakt het grote verschil. Met de troost en de wijsheid van de Geest kunnen wij in alle situaties van ons leven verder en mogen we ervaren dat God zelf ons vasthoudt en ons draagt. Het probleem is niet: als wij om brood vragen, geeft God ons dan misschien een steen? De vraag is omgekeerd: hebben wij misschien om een steen gevraagd, iets waarvan we dachten dat we het nodig hadden? Dan is het maar goed dat God daar een brood van maakt: Hij geeft ons de heilige Geest.

Heen en weer

Bidden is de ademhaling van de ziel. Als je dat even concreet maakt: inademen en uitademen. Tot nu toe stonden we vooral stil bij het uitademen: wat spreken we uit in ons gebed en hoe gaat God daarmee om? Maar ook het inademen hoort bij het ritme van onze omgang met de Heer. Hoe kunnen we bij ons bidden ontvankelijk zijn voor de stem van God en hoe kunnen we horen wat Hij terugzegt? Er is een wisselwerking tussen luisteren en spreken. Bij bidden hoort dat wij met onze gedachten, wensen en gevoelens steeds meer afgestemd raken op God, en daardoor ook gevoeliger worden voor de signalen die van God komen.

Concreet werkt dat op ten minste twee manieren. Allereerst is er een luiste-

ren dat voorafgaat aan ons spreken in het gebed. Wanneer we onze dank en lofprijzing, onze verlangens en onze klachten voor God neerleggen, hebben we al veel over Hem gehoord en hebben we in ons leven al veel van Hem ervaren. Veel van de psalmen beginnen met de grote daden die God aan Israël heeft laten zien. We spreken God aan met zijn naam HEER, en daarmee doen we een beroep op wat die naam belooft: Ik zal er zijn! We denken aan al die keren dat God antwoord gaf en ons tegemoetkwam met genezing, bevrijding, troost en zegen. Dat geeft

>> De vraag is omgekeerd: hebben wij misschien om een steen gevraagd? <<

vertrouwen en verwachting: als wij nu aan God gaan vragen wat we op dit moment nodig hebben, dan weten we aan wie wij ons toevertrouwen. Het bijzondere van veel psalmen is dat het daarin heen en weer gaat: de psalmist begint met vertrouwen, omdat God in het verleden hulp en redding heeft gegeven, maar daarna is er de nood van vandaag, vijanden die zijn leven bedreigen, en in die nood roept hij God om hulp. Soms komt er daarna een opgelucht dankgebed, maar in andere psalmen verdiept de nood zich in een klacht als redding uitblijft en het erop lijkt dat God zich verbergt. Opnieuw zoekt de dichter dan het aanzicht van God en doet een hartstoch-

telijk beroep op wat God ooit beloofde. Meestal eindigt het psalmgebed met vertrouwen waarin je verder kunt, ook als de dreiging blijft bestaan. Een mooi voorbeeld van dit heen-en-weergaan is Psalm 27. Een geliefd lied van vertrouwen: juist zo steunend en herkenbaar omdat er geen makkelijke oplossing is voor de problemen van het leven. Gelovig bidden is veel meer dan rechtlijnig van vraag naar antwoord gaan. Ons bidden wint aan diepgang wanneer we het bewust koppelen aan Bijbellezen en overdenken wie de Heer voor ons is en hoeveel Hij ons gegeven heeft in Jezus Christus.

Fysiek

Behalve een luisteren voor het gebed is er ook een luisteren tijdens en na het gebed. Als we ons hart bij de Heer uitstorten, staan we er dan ook voor open dat Hij iets van zich laat merken? Als we om hulp bidden bij tegenslag in ons leven, hebben we dan ook oog voor kleine of grote gebeurtenissen waarin die hulp naar ons toekomt? Hier raken we opnieuw aan het thema voorzienigheid: God bestuurt ons leven en Hij geeft ons in het groot of in het klein wat we nodig hebben om verder te kunnen. Alle schepselen, alle bemoeidigende woorden of gebaren van onze medemens en alle lichtpuntjes in een sombere tijd neemt God daarin mee. Luistert God naar ons gebed? Jazeker, al is het soms anders dan wij dachten. Luisteren wij naar God die antwoord geeft? Zijn antwoord komt vaak niet in woorden of zinnen die je fysiek kunt horen. Zijn antwoord komt vaak in wat we meemaken, in deuren die opengaan als wij klem zitten, in ontmoetingen die ons laten voelen dat we niet alleen zijn, in adviezen van goede vrienden die ons helpen om de volgende stap te zetten.

Bidden is de ademhaling van de ziel. Vertrouwelijk omgaan met God door-

trekt heel ons leven. In luisteren en spreken, in vragen en worstelen en antwoord vinden worden wij door zijn liefde en zijn kracht gedragen.

Dolf te Velde is universitair docent systematische theologie aan de Theologische Universiteit Kampen.

Webtips

- goo.gl/3V5E8T
Een blog van Hans Burger voor het *Reformatorisch Dagblad* over het feit dat God luistert.
- www.missionenederland.nl
MissieNederland, een toerustingsorganisatie voor kerken, biedt op zijn website het één en ander aan over bidden tot en luisteren naar God, en over het ministrygebed. Zoek onder 'Geestelijk leven' naar 'gebed' en 'ministry'.
- www.new-wine.nl
De website van New Wine biedt informatie over het ministrygebed. Zoek onder 'Connect'.

Leestips

Jos Douma, *Zin in bidden*, Amsterdam (Ark Media), 2017.
Via www.zininbidden.nl kun je een aantal van de zestig meditatie uit het boekje direct lezen en een handreiking vinden om met je kring of groep over het gebed door te spreken (zoek onder 'Meer materiaal').

Tim Keller, *Bidden. Vertrouwelijke omgang met de ontzagwekkende God*, Franeker (Van Wijnen), 2014.
Op www.timothykeller.com/books/prayer is een aantal links te vinden naar blogs van Tim Keller over bidden en een interview met hem over dit thema.

A close-up portrait of a middle-aged man with short, graying hair and black-rimmed glasses. He is smiling slightly and looking directly at the camera. He is wearing a dark blue or black collared shirt. The background is a bright, out-of-focus interior space, possibly a church or a modern building with large windows.

Predikant Dick Lagewaard over het ministrygebed

Gericht luisteren naar
de Geest van God

Het ministrygebed is een manier van bidden waarbij twee personen gericht en persoonlijk bidden voor een ander, die daarbij aanwezig is. Deze manier van bidden is in gereformeerd Nederland onder meer geïntroduceerd door de beweging New Wine. Predikant Dick Lagewaard van de NGK Veenendaal kwam via New Wine in aanraking met het ministrygebed en werkt regelmatig mee aan ministrycursussen in gemeenten. 'Ik zie ministry als het individueel toepassen van het algemeen verkondigde Woord.'

tekst en beeld **Maarten Boersema**

Wat houdt het ministrygebed precies in?

'Er is een persoon die met een gebedsvraag bij twee andere gelovigen komt. De persoon die om gebed vraagt, mag in gebed in de aanwezigheid van God gebracht worden. Aan de Heer wordt gevraagd om die persoon te zegenen met zijn genade en zijn liefde. Als degene voor wie je bidt dat wil, wordt er gebeden onder handoplegging. Je bidt overigens met de ogen geopend. In sommige kerken wordt ook wel gesproken over persoonlijke voorbede of over gebed en gesprek, maar in onze gemeente blijven we het Engelse woord *ministry* hanteren.

Tijdens het gebed wil je voor mensen bidden in de kracht van de heilige Geest. Dat klinkt pretentief, maar is de kerk niet juist de plek om pretentief te mogen zijn? Het betekent ook dat tijdens het gebed soms teksten, woorden of beelden worden doorgegeven die de bidders ingegeven krijgen.'

Wat maakt deze manier van bidden bijzonder voor jou?

'Voor mij is het grote voordeel van ministry dat er openheid ontstaat voor het werk van God in het hier en nu. Je gaat met elkaar bidden voor iemand anders en verwacht ook echt dat Hij iets gaat doen. Dit betekent niet dat dit bij andere vormen van gebed niet zo is, maar bij deze vorm van bidden durf je ook iets te benoemen terwijl je met iemand aan het bidden bent.

De openheid voor Gods handelen in het hier en nu spreekt mij erg aan. Ik heb via het gebed beelden ontvangen, soms als profetieën, die veel voor mij hebben betekend. Ik heb er geen tientallen ontvangen, slechts een stuk of vijf, maar ze hebben mij geholpen in het besef dat God mij ziet. Dat is eigenlijk het allerbelangrijkste. Ik moet hierbij vaak denken aan de eerste zin van het lievelingslied van mijn moeder, dat we ook hebben gezongen op haar begrafenis: "De Heer heeft mij gezien en onverwacht ben ik opnieuw geboren en getogen." Een collega van mij spreekt wel eens over hemelse knipoogjes als je op deze manier merkt dat God je ziet.

Daarnaast spreekt het mij aan dat je, als je ervoor openstaat, richting mag ontvangen van God. Het is te vergelijken met wat je in Handelingen leest over Paulus. Hij krijgt geregeld van God te

horen dat hij niet de ene kant maar de andere kant op moet gaan. Ik hoef het niet telkens te hebben, maar als ik af en toe tijdens mijn werk bevestiging of correctie krijg, dan is dat bijzonder.'

Zijn er ook regels aan ministry verbonden of mag alles gezegd en gedaan worden?

'Nee, dat mag zeker niet. Het is een kwetsbaar gebeuren en dat moet op één of andere manier gewaarborgd worden. Je mag nooit zeggen dat je rechtstreeks een beeld of een tekst van God hebt doorgegeven, maar je mag alleen een indruk doorgeven van een beeld of een tekst. Als bidder moet je dus altijd voorzichtig zijn.

Ik heb weleens meegemaakt dat iemand om advies vroeg, omdat hij een keuze moest maken. Ik kende deze persoon niet, maar de Bijbeltekst "tot hiertoe heeft God ons geholpen" kwam bij mij op. Ik sprak deze tekst voorzichtig uit, het gezicht van die persoon klaarde op en hij wist wat hij moest gaan doen.

Het kan natuurlijk ook dat een tekst of een beeld helemaal niet van God afkomstig is. Je krijgt er nooit een garantiokaartje bij, maar dat zit ook niet bij een preek. Als iets van God is, weet de ontvanger het wel. Als je er niets mee kunt, voel je dan vrij om er niets mee te doen en het te vergeten.

Een andere belangrijke regel is dat er nooit twee mannen voor een vrouw bidden. Andersom kan wel. Ik hecht er ook aan om te zeggen dat de methode niet heilig is; als iemand liever geen handoplegging wil, hoeft dat niet. Daarbij, en dat vergeten mensen soms, zijn de stiltes tijdens deze gebeden vaak een letterlijke verademing, want God spreekt ook tot ons in de stilte. Het kan trouwens ook gebeuren dat er helemaal geen beelden of teksten bij de bidders binnenkomen, en dat hoeft ook helemaal niet. Je bent dan wel dicht bij God geweest met je vragen, je vreugde en je lijden.'

Er kunnen heel veel drempels zijn om aan deze manier van bidden mee te gaan doen. Heb jij zelf ook drempels ondervonden toen je in aanraking kwam met het ministrygebed?

'Ik was één van de eerste predikanten die heeft meegedaan aan >>

Ketter

Ik heb de recent overleden theoloog Harry Kuitert nooit ontmoet. Maar soms was het alsof hij bij ons in de kerk zat. Er werd jarenlang vanaf de kansel zo heftig voor hem gewaarschuwd dat ik de neiging had om achterom te kijken: zit deze gevaarlijke man soms een paar rijen achter me? Vanaf mijn eerste stappen op het (kerk)journalistieke pad, dat onder meer naar tumultueuze vergaderingen van de gereformeerde synode leidde, was de naam Kuitert voor mij synoniem met ketterij en dwaalleer.

Terugkijkend op de ontwikkeling en uitkomst van zijn denken vind ik die typering terecht. Stukje voor stukje brak hij het algemeen ongetwijfeld christelijk geloof af tot er niets meer van over was. 'Destructie' noemde zijn remonstrantse volgeling Johan Goud het in een in memoriam. Maar in veel gereformeerde commentaren op Kuiterts overlijden trof me de voorzichtige toon.

>> Niet weggijken (jij jouw mening, ik de mijne), maar elkaar serieus nemen <<

De apostelen Paulus, Petrus en Johannes waarschuwen in navolging van hun Heer voor valse profeten en dwaalleraars, maar die typering bleven afgelopen maand in orthodoxe kring achterwege. Zou dat zijn omdat Kuitert, zeker in zijn beginjaren, vergelijkbare kritische vragen stelde als nu in onze kerken klinken? Worden we voorzichtiger met deze typering, nu ook orthodox-gereformeerde theologen en synodes verketterd worden, zoals rond de vrouw in het ambt, homoseksualiteit, schepping en evolutie? Of zijn we terughoudend vanwege het besef dat de 'ketter' van vandaag net als Luther de kerkreformerator van morgen kan blijken te zijn?

Ik blijf Kuitert vrijmoedig een dwaalleraar noemen, maar pleit even onbekommerd voor ruimte voor kritische vragen en voor openhartig gesprek daarover. Is de leer van de kerk in alles echt de leer van de Heer? Mogen we de Bijbel op dit of dat punt anders lezen dan vroeger?

Ik hoop op bruikbare platforms voor inhoudelijk debat, waarbij we niet weggijken (jij jouw mening, ik de mijne), maar elkaar serieus nemen. Gesprek in liefde, broederlijk/zusterlijk, inschikkelijk en bescheiden. Maar ook stevig en pittig. Niet in 140 Twitertekens, maar lang en grondig. Met ruimte voor nieuwe inzichten én voor te-

genspraak. Waarbij de kerk in laatste instantie bepaalt wat binnen en buiten de ruimte van het evangelie valt. Want de kerkleer is niet mijn privébezit. Samen met alle heiligen onderzoeken we de geesten, of ze uit God zijn, en luisteren we naar wat de Geest vandaag tot de gemeenten zegt.

**Ad de Boer (NGK),
hoofdredacteur *OnderWeg***

een retraite van New Wine en daar heb ik ontdekt wat het is om profetieën te ontvangen en meer open te staan voor de Geest. In theorie stond ik er wel voor open, maar in de praktijk niet.

Voor mij was een belangrijke drempel dat je óf gelovigen had met een grondige en theologische kennis óf gelovigen die openstonden voor het werk van de heilige Geest; een combinatie daarvan was ik nog niet tegengekomen. Ik had ook het gevoel dat pinkstervoorgangers die erg openstonden voor het werk van de Geest van alles en nog wat konden roepen, want ze werden niet gecontroleerd. Toen ik door New Wine ontdekte dat er een combinatie mogelijk is tussen zowel grondige en theologische kennis als openstaan voor de Geest, werd voor mij een drempel weggehaald en werd het allemaal minder zweverig.'

Welke theologische basis achter ministry leerde je precies kennen?

'Een belangrijke tekst is te vinden in 1 Korintiërs 12, waar het gaat over het werk van de heilige Geest en de gaven die nodig zijn voor een gezonde gemeente. Zelf vind ik Efeziërs 4:12-13 ook belangrijk. Door middel van ministry willen we heiligen namelijk toerusten "voor het werk in zijn dienst".

>> 'Je moet niet pretenderen dat je iets doet wat nog nooit gedaan is' <<

Als predikanten zijn we gewend om dat met het Woord van God te doen en daar geloof ik heilig in. Door middel van het persoonlijk uitspreken van dat Woord richting individuele mensen wordt het concreet.

Ik moet hierbij denken aan twee Bijbelse beelden. Als eerste aan Mozes, die tijdens de strijd tegen Amalek door zijn kompanen wordt gesteund. Deze mannen rusten Mozes toe om zijn werk te doen. Een ander beeld is dat van Nehemia, die na de herbouw van de tempel een tekst voorleest, waarna priesters naar groepen gaan om het meer individueel op deze groepen en mensen toe te passen.

Ik zie ministry als het individueel toepassen van het algemeen verkondigde Woord. Mijn ideaal is dat het Woord krachtig gebracht wordt, dat mensen vragen: maar wat moet ik hier persoonlijk mee?, en dat ze met deze vraag in gebed naar God gaan.

Ministry heeft er ook mee te maken dat je open gaat staan voor de gaven van de Geest. Overigens hecht ik eraan om dat niet al te zwaar in te vullen. Ik vind het heel belangrijk

Dick Lagewaard: 'Ministry heeft ermee te maken dat je open gaat staan voor de gaven van de Geest.'

om te benoemen dat je niet moet pretenderen dat je iets doet wat nog nooit gedaan is. Misschien geven we het nu een andere naam, maar werd het in het verleden op een iets andere manier ook al gedaan.'

Wat zijn de valkuilen van het ministrygebed?

'De grootste valkuil is die van de theologie van het triomfalisme, waarbij je in liederen dingen zingt als: "Niets is onmogelijk voor wie gelooft". Als dat gezongen wordt, vraag ik me weleens af welk verwachtingsmanagement gehanteerd wordt. Volgens mij is God je vriendje niet, bij wie je dingen kunt afdwingen. Hij is soeverein. Daarbij is er de gebrokenheid waarin wij leven. Voor de theologie van het kruis en van het lijden moet ruime plaats blijven.

Het spanningsveld tussen alles van God verwachten en de omgang met lijden is moeilijk, maar ik ga er graag in staan. Het onderscheid dat wel gemaakt wordt tussen het "reeds" en het "nog niet" helpt me daarbij. Ik zet echter geen dikke streep, zoals mij dat vroeger werd geleerd, onder het nog niet, maar wil juist aandacht hebben voor het reeds. Want al is er gebrokenheid, dat moet niet de norm zijn, want het koninkrijk is nu al onder ons. Het is gaaf om nu al te mogen zien hoe God aan het werk is.'

Kun je een praktijkvoorbeeld geven van de omgang met dat spanningsveld?

'We hebben niet lang geleden een broeder begraven die in december te horen had gekregen dat hij dodelijk ziek was. Op een gegeven moment heeft hij om ziekenzalving gevraagd. Een ouderling, twee bezoekbroeders en ikzelf zijn toen bij hem en zijn gezin geweest. Bij een ziekenzalving weet de hele gemeente ervan. De gemeente wordt ook gevraagd om mee te leven en te bidden. Dat bezoek was een maximaal heilig moment, waarin we voor elkaar hebben gebeden en een heleboel persoonlijke en dierbare dingen tegen elkaar, en in het bijzonder tegen deze broeder, hebben gezegd.

Na de ziekenzalving is het een paar maanden heel goed gegaan met deze broeder en heeft hij zijn huwelijksjubileum nog mogen vieren. Een paar dagen voor zijn overlijden zei hij tegen mij dat hij deze maanden letterlijk als een geschenk van God heeft ervaren. Dit is een voorbeeld van wat ik bedoel met het spanningsveld van grote dingen van God verwachten en tegelijkertijd omgaan met de gebrokenheid.'

Wat missen gemeenten als ze niet gebruikmaken van het ministrygebed?

'Je mist één van de vormen waardoor God zich present kan stellen. Ik zeg niet: je bent verkeerd bezig als je het niet doet, want het kan best zijn dat er bloeiend kringenwerk is waar uitgebreid voor elkaar wordt gebeden. Je moet ook vormen zoeken die bij jou als persoon en als gemeente passen. Maar ik merk wel dat bij ons de verwachtingen zijn gegroeid van het direct uitgesproken gebed voor iemand persoonlijk. Het meest belangrijke is volgens mij dat barrières tussen mensen onderling en tussen de mens en God geslecht worden en dat mensen verlangend gemaakt worden naar God en zijn Geest. Daarbij kan het ministrygebed helpen.'

Maarten Boersema is tekstschrijver, fotograaf en parttime pre-

Webtips

- www.new-wine.nl/connect/ministrygebed/ministry-cursus
De website van New Wine biedt meer informatie over het ministrygebed. Er is ook een boekje te bestellen over deze manier van bidden.
- www.opbouwonline.nl/artikel.php?id=17781
Gijs Bronsveld schreef in 2012 voor *Opbouw* een lezenswaardig artikel over het ministrygebed.

Lege, gevouwen handen

‘De werkelijkheid is: God geeft, elke dag weer’

Vraag en er zal je gegeven worden, zegt Jezus in de Bergrede. Dat dat iets anders betekent dan dat God voor Sinterklaas speelt, willen we best aannemen. Maar wat doet het in de praktijk met je geloof en met je vertrouwen als God je niet geeft waar je intens naar verlangt? En hoe bid je in de gebrokenheid van het bestaan? Drie verhalen uit de praktijk.

tekst **Heleen Sytsma-van Loo**

‘Ik heb al van jongs af aan moeder willen worden’, vertelt Henrieke Groenwold-Grandia, ‘maar toen Herman en ik zestien jaar geleden trouwden, wisten we dat de kans op biologisch ouderschap heel klein is. Dat betekent dat we al vanaf het begin van ons huwelijk biddend op zoek zijn naar Gods weg wat betreft het krijgen van kinderen.’

Een kindje adopteren is ter sprake geweest, maar bleek om allerlei redenen geen optie. Henrieke: ‘Medisch gezien waren er misschien nog wel mogelijkheden, maar waar trek je, ook ethisch gezien, de grens? Bij alle keuzes waarvoor we stonden en staan, was en is altijd ons gebed: Heer, wilt U alstublieft duidelijk maken of we deze weg wel of niet moeten inslaan?’

Vaak wordt in zo’n geval gezegd: kijk of

een deur open- of dichtgaat. Henrieke, die kerkelijk werker in de PKN Genemuiden is, vindt het echter heel moeilijk om wegen die doodlopen te interpreteren. ‘Ik ben daar heel voorzichtig in. Hoe kan ik nou weten of een schijnbaar doodlopend traject een vingerwijzing van God is dat we niet op deze weg verder moeten gaan of een blokkade die van de andere kant wordt opgeworpen om ons geloof aan het wankelen te brengen?’ Hoe dan ook, ze denkt niet in termen van straf. ‘Ik wil niet geloven dat God zo werkt wanneer iemand Hem oprecht om duidelijkheid en wijsheid vraagt.’

Functioneloos

Wat doet het uitblijven van gebedsverhooring op dit specifieke punt met het geloof van Henrieke en Herman? Henrieke: ‘Er is

zeker sprake van verdriet en teleurstelling, maar mijn vertrouwen op God is er niet minder om geworden.’

De teleurstelling om het uitblijven van de kinderzegening heeft wel z’n weerslag op haar beeld van God. ‘Het vaste geloof dat God wonderen doet, is verstandelijker geworden. Ik vraag nog steeds om een kind, maar vind het lastiger om te geloven dat het echt nog kan gebeuren.’ Ze vindt het moeilijk als mensen erop aandringen dat ze meer of vrijmoediger moeten bidden om een kind, en dat God dan vast wel naar hen zal luisteren. Waar ze nu vooral mee worstelt, zijn de angsten die kinderloosheid met zich meebrengt. Henrieke: ‘Hoewel ik veel mag betekenen voor kleine kinderen uit ons netwerk, heb ik toch vaak een functioneloos gevoel. Ook ben ik soms bang

voor de toekomst, omdat geen kinderen ook betekent dat er geen kleinkinderen zullen komen. Ik bid nu vaak: Heer, leer me met die angst omgaan.'

Zeldzaam

Sander en Fabienne de Ridder uit Leerdam kregen wel een kindje van God, maar werden op de eerste dag opgeschrikt doordat hun zoon Daniël, nu bijna 4 jaar, heftige epileptische aanvallen kreeg. Fabienne: 'De eerste vier, vijf weken waren heel onzeker en moeilijk. Daniël kreeg hele zware medicijnen om de aanvallen te onderdrukken.' Omdat de oorzaak nog niet bekend was, moest proefondervindelijk worden vastgesteld wat wel en niet werkte. Het was telkens weer bidden en hopen op een zo lang mogelijke tijd zonder aanvallen. Na een week of zes werd duidelijk dat Daniël een zeldzame genetische afwijking heeft. De medicatie kon daarop worden aangepast en de aanvallen bleven grotendeels weg. Sander: 'Naar omstandigheden gaat het nu goed met Daniël, maar hij heeft wel een flinke

>> 'Ik wil niet geloven dat God zo werkt wanneer iemand Hem oprecht om duidelijkheid en wijsheid vraagt' <<

ontwikkelingsachterstand. Hij heeft de mentale en motorische ontwikkeling van een kind van ongeveer 1 jaar.'

Kwetsbaar

Zorgen voor Daniël heeft veel impact op het dagelijks leven. Wat doet dat met hun geloof en hun godsvertrouwen? Fabienne: 'We hebben altijd geloofd: hoe het ook gaat, dit heeft een bedoeling. God is erbij. We kunnen niet dieper vallen dan in zijn handen, zelfs als we Daniël moeten loslaten.'

In de begintijd vroegen zij en de mensen om hen heen biddend om genezing – in het vaste vertrouwen dat God daartoe in staat is – maar ook om kracht en Gods nabijheid. 'De diagnose die we na zes weken kregen, hebben we als gebedsverhoring ervaren', zegt Sander. 'We

waren dankbaar, omdat het vooruitzicht bij deze genafwijking veel gunstiger is dan bij andere mogelijke ziektebeelden. We blijven bidden voor ontwikkeling in mobiliteit, begrip en communicatie. Met elk stapje dat Daniël zet, zijn we blij. Het is een kwetsbaar jochie; zijn weerstand is niet groot en als hij ziek wordt, is er meer kans op aanvallen. We bidden ook om kracht om goed voor Daniël en zijn oudere broertje te kunnen zorgen. Omdat die zorg veel van ons vraagt, schiet tijd voor God er weleens bij in. Maar daarin verschillen we misschien niet zo veel van andere jonge gezinnen.'

Kregel

'O Heer, help ons!' bad Roel Wimmenhove uit Amsterdam ruim een jaar geleden op weg naar zijn zwaargewonde

>>

Roel Wimmenhove: “Zalig die treuren want zij zullen vertroost worden”, dat staat in kapitalen op de grafsteen van onze zoon. Voor ons is dat het afgelopen jaar werkelijkheid geworden.’

zoon in het ziekenhuis. ‘Eenmaal op de intensive care werd duidelijk dat onze 34-jarige Harm het niet zou halen. Na het middaguur werden de machines die hem nog in leven hielden uitgezet. We konden toen alleen maar huilen en een arm om elkaar heen slaan.’ Later kwamen er wel wat woorden – stamelende woorden naar God.

Roel is na het overlijden van Harm gaan bloggen (www.roelwimmenhove.nl). Hij noemt het een uitlaatklep en een manier om het verdriet woorden te geven. ‘Als ik de blogs teruglees, besef ik dat ondanks alles het geloof in een schepper van hemel en aarde ons overeind hield. Iemand zei in de eerste dagen na het overlijden: “Fijn voor jullie dat jullie geloven.” Dat maakte me kregel. Ik heb zo rustig mogelijk uitgelegd dat geloven meer is dan een psychologisch mechanisme. Ik heb gezegd: “We weten heel zeker dat er een levende God is, die ons ook onder deze moeilijke omstandigheden kracht geeft. We houden onszelf niet voor de gek!” Door dat hardop te zeggen, ervoer ik zelf die kracht.’

Roel en zijn gezin voelden zich gedragen door de gebeden van familie, vrienden en andere gelovigen om hen heen. ‘Steeds waren er weer die woorden: “Heer, ontferm U.” Achteraf denk ik dat we daarmee meteen uiting hebben kunnen geven aan onze nood, en ook aan onze vragen en onze boosheid. We waren er open over naar mensen en naar God toe.’

Psalm

Bidden, blijven bidden als je zoiets zwaars meemaakt – Roel en zijn vrouw Coos deden het. ‘In de maanden na de begrafenis kregen we veel bezoek en vaak nodigden we mensen uit om mee te eten. Lekker in de keuken bezig zijn was meteen een goede vorm van afleiding. Aan het begin van de maaltijd vouwden we dan onze handen en stamelden we steeds maar ons verdriet uit en vroegen we om kracht. Door het uit te spreken merkte ik dat het ook echt werkelijkheid is: God geeft, elke dag weer!’ Roel vond het mooi als het bezoek vroeg om met en voor hen te bidden. ‘Door

alles heen ervaar je dan Gods liefde. Vaak hebben we de psalmen gelezen, in de woorden van Psalmen voor Nu. Psalm 121 bijvoorbeeld: “Mij helpt de HEER, die aarde en hemel, die alles heeft gemaakt.” Woorden uit die psalm stonden ook op het overlijdensbericht en staan nu op de grafsteen. De zondag na het overlijden van Harm hebben we om Psalm 84 gevraagd: “Wat hou ik van uw huis”. Ook tijdens de bijeenkomst op de dag van de begrafenis klonk dit lied. God gaat mee met mensen die naar Hem op weg zijn.’ Roel en zijn vrouw worstelen nog dagelijks met vragen en het verdriet kan hen zomaar overweldigen. ‘Die oude teksten uit de psalmen helpen ons echter om zicht te houden op God, om zijn liefde te ervaren. Dat gebeurt ook door een mooi

»» ‘Iemand zei: “Fijn voor jullie dat jullie geloven.” Dat maakte me kregel’ ‹‹

muziekstuk, een arm om onze schouder of een gesprek over Harms dood en ons geloof.’

Wat ze meegemaakt hebben, relateert al het gekissebis in de kerk. Het heeft hun laten zien waar het werkelijk om gaat in het leven. Roel: “Zalig die treuren want zij zullen vertroost worden”, dat staat in kapitalen op de grafsteen. Voor ons als gezin is dat het afgelopen jaar echt werkelijkheid geworden, in het besef dat God zich over ons ontfermt.’

Heleen Sytsma-van Loo (GKv) is neerlandicus, vertaler en redacteur van *OnderWeg*.

Nieuws

Komen en gaan

Beroepbaar in de GKv: kandidaat C. Kanis (Dalfsen), kanischristiaan@gmail.com; kandidaat R.A. Nijhoff (Veenendaal), predikant-in-opleiding GKv Duiven-Velp, www.gkv.nl/kandidaat-rob-nijhoff; kandidaat H.T. Wendt (Kampen), 038 2307381, htwendt@hotmail.com, www.gkv.nl/kandidaat-harry-wendt. Verbonden aan de NGK Dronten: J.J.F. Krüger (GKv/NGK Zaandam).

NGK Vrouwendag

De NGK Vrouwendag in Emmeloord vindt niet op 7 november plaats, zoals in de vorige *OnderWeg* vermeld, maar op zaterdag 4 november.

Special

'En de liefde dan...?'

OnderWeg komt ook dit najaar met **een dik themanummer**, bedoeld als toerustingsmateriaal voor gemeenten en voor individuele bezinning en verdieping. Deze special verschijnt op 4 november en heeft als thema 'De liefde': Gods liefde voor mensen, die aanzet tot concrete naastenliefde voor elkaar.

Aan de hand van vier Bijbelgedeelten wil *OnderWeg* ontdekken wat God leert over de liefde en hoe Hij in zijn Zoon laat zien wat ultieme liefde is. Volgelingen van Jezus ontvangen die uit genade. En die liefde verandert hun leven. Als het goed is, want wat is het moeilijk om over eigen schaduw, eigen verlangens en ons eigen ik heen te stappen!

Wat staat er zoal in de special? Een schets van het levensgevoel anno 2017; meditatie over Bijbelgedeelten over de liefde; een reportage over hoe liefde, of het gemis aan liefde, in een kerkelijke gemeente pijn kan doen; hoe 'word' ik iemands naaste?; een reportage over het werk van Tot Heil des Volks en 'de kerk als tegenbeweging': wat helpt christenen om de weg van de liefde te gaan?

Belangstelling voor deze special? Extra exemplaren zijn te bestellen via 0343-575027 of administratie@onderwegonline.nl. Of attendeer anderen op de mogelijkheid van een gratis proefabonnement voor drie maanden.

Kernredactie

Ad de Boer (hoofdredacteur), Debbie den Boer, Jan Haveman, Johanne de Heus (beeldredacteur), Leendert de Jong (hoofdredacteur), Peter Hommes, Erik Koning (eindredacteur), Jordi Kooiman (eindredacteur), Heleen Sytsma-van Loo, Maarten van Loon, Karel Smouter, Jolyn van Varik-Nijsink.

Brede redactie

Kernredactie plus Rob van Houwelingen, Hans Schaeffer, Peter Strating, Hans Vel Tromp.

Medewerkers

Eline de Boo, Han Hagg, Myriam Klinker-De Klerck, Jan Kuiper, Roel Kuiper, Almatine Leene, Bas Luiten, Jan Mudde, Maurits Oldenhuis, Anko Oussoren, Wim van der Schee, Karen Scheele, Joost Smit, Paul Smit, Esther Spiering-de Hek, Jeroen Sytsma, Roel Venderbos, Maarten Verkerk, Dick Westerkamp, Jeannette Westerkamp-Stegeman.

Redactieadres

t Hazeveld 115, 3862 XA Nijkerk, 033-750 67 87, redactie@onderwegonline.nl.

Lezersservice

Voor abonnementen, adreswijzigingen, opzeggingen en bezorgklachten: Nico Schenk, Droogoven 7, 3961 EW Wijk bij Duurstede, 0343-57 50 27, administratie@onderwegonline.nl.

OnderWeg in braille, grootletter en audio

OnderWeg is beschikbaar in passende leesvormen bij de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB). Neem voor meer informatie contact op met de CBB: 0341-565499.

Abonnementsprijzen

Jaarabonnement: € 48,50 (studenten € 24,25,- / Europa € 85,- / buiten Europa € 115,-).

Halfjaarabonnement € 26,75.

Abonnement *OnderWegOnline*: € 37,50.

Proefabonnement: drie maanden gratis.

Neem voor het afsluiten van een abonnement contact op met de lezersservice (zie hierboven) of vul uw aanvraag online in op www.onderwegonline.nl.

IBAN: NL89INGB0000404945 t.n.v. Gereformeerde Persvereniging *OnderWeg* te Wijk bij Duurstede.

Persvereniging

OnderWeg is een uitgave van de Gereformeerde Persvereniging *OnderWeg*.

Informatie: Marga van Gent-Petter (secretaris), persvereniging@onderwegonline.nl.

Bestuur Persvereniging

Bernard Bos, Marga van Gent-Petter, Aad Lootens, Hillie van de Streek en Tjirk van der Ziel.

Adverteren

Nico Postuma, 06-139 959 05, adverteren@onderwegonline.nl.

Zie voor de formaten, tarieven en verschijningsdata www.onderwegonline.nl/adverteren.

Vormgeving

Bredewold. Creatie, web & print. Postbus 86, 8090 AB Wezep, 038-376 33 90, fax 038-376 53 03, onderweg@bredewold.nl, www.bredewold.nl.

Technische realisatie en druk

Zalsman B.V., Steinfurtstraat 1, 8028 PP Zwolle, Postbus 1025, 8001 BA Zwolle, 038-467 00 70.

www.onderwegonline.nl

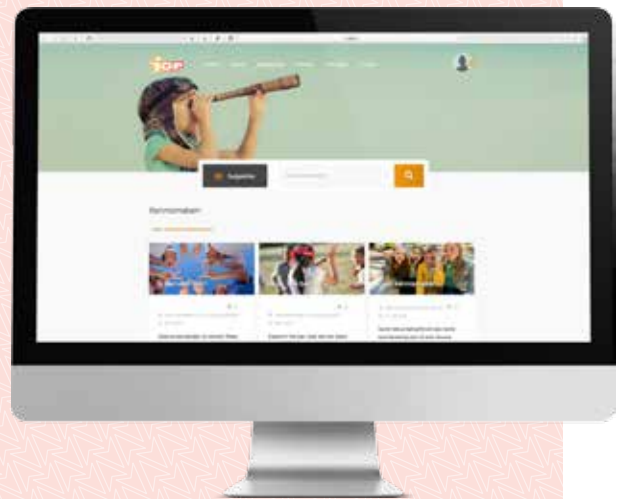
www.facebook.com/onderwegonline

www.twitter.com/onderwegonline

Werkvormen

J ongerenorganisatie JOP van de Protestantse Kerk Nederland biedt op haar vernieuwde werkvormenpagina programma's en workshops aan waar kinder- en jongerenwerkers in de kerk uit kunnen putten. Er is van alles te vinden, van kennismakingsspellen tot verdiepende gespreksvormen, van film kijken tot werkvormen met muziek en drama. Een werkvorm zoeken gaat heel eenvoudig: kies de soort werkvorm waar je naar op zoek bent, met welke leeftijdsgroep je werkt en hoeveel tijd je ongeveer hebt, en je krijgt een paar mogelijke werkvormen aangereikt. In verband met de recente vredesweek zijn er een lesbrieven en een aantal werkvormen gemaakt rond het thema 'De kracht van verbeelding'.

Naast werkvormen staan op de website van JOP inspirerende blogs. Ook biedt de organisatie trainingen aan en begeleiding op maat. Alles is te vinden op www.jop.nl. Voor sommige onderdelen van de website is het noodzakelijk om je eerst te registreren.

Bijbelstudie over 1 Petrus

A ls je interesse hebt om je zelf of met een groep te verdiepen in de eerste brief van Petrus, zijn er recent twee boekjes verschenen die daarbij kunnen helpen. Bij het Evangelisch Werkverband verscheen speciaal

voor zogenaamde gemeentegroepgroepen *De hoop die in ons leeft*, met zestien programma's over thema's uit 1 Petrus, het volgen van Jezus in een verwarrende tijd. Het boekje bevat gespreksvragen en acht 'hoopvolle verhalen' van christenen. Je kunt meer lezen over het boek en een proefversie ervan downloaden via www.ewv.nl/producten/ggg/de-hoop-die-in-ons-leeft.

Stefan Paas en Gert-Jan Roest schreven samen *Vreemde vogels. Bijbelstudies over 1 Petrus* (uitgeverij Boekencentrum). Ze noemen deze brief in de inleiding 'een beetje een stiefkind in het Nieuwe Testament', dat voorheen niet zo veel aandacht kreeg. Door de veranderinge, geseculariseerde samenleving

waar we tegenwoordig mee te maken hebben zijn er echter verrassend veel overeenkomsten tussen christenen vandaag en de doelgroep waar Paulus voor schrijft ('mensen zonder macht, die een beetje gek aangekeken worden en ook niet altijd precies weten hoe het zit'). Paas en Roest bundelen in dit boekje toespraken die ze in de loop van 2013 hielden in de ViaNova-gemeente in Amsterdam. Ze hopen dat ze lezers ermee helpen een weg te vinden in de boeiende, pluralistische en onoverzichtelijke samenleving die Nederland geworden is. *Vreemde vogels* is als papieren versie en als e-book te verkrijgen en via books.google.nl (zoekterm 'vreemde vogels') kun je alvast een paar pagina's lezen.

De vragen van de hermeneutiek

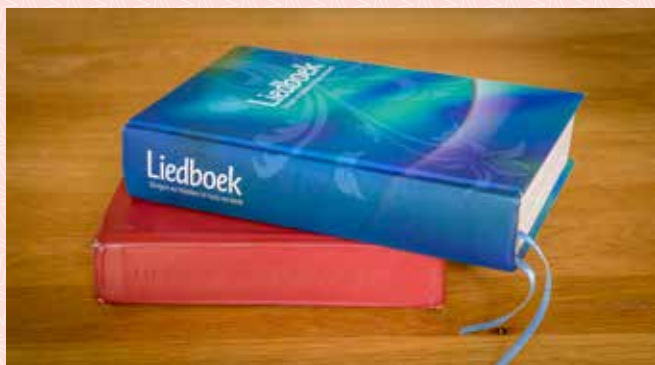
In de TU-bezinningsreeks verscheen bij uitgeverij de Vuurbaak onlangs een deel over hermeneutiek, over het verstaan en toepassen van de Bijbel. De bundel heet *Gereformeerde hermeneutiek vandaag* en is samengesteld door Ad de Bruijne en Hans Burger. Behalve beide redacteurs hebben ook een heel aantal van hun collega's aan de TU Kampen een bijdrage geleverd aan de bundel. De TU wijdde onlangs een studiedag aan het thema hermeneutiek, waarin naar voren kwam dat godsbeeld, wereldbeeld en zelfbeeld met elkaar vervlochten zijn. Vragen als 'wat betekent de Bijbel?' raken rechtstreeks aan vragen als 'wie is God, wie ben ik en wat is mijn wereld in het licht van de Bijbel?' Ze komen ook in de bundel uitgebreid aan de orde.

Liederen aanleren

Het (niet meer zo nieuwe) Liedboek uit 2013 wordt nog niet in alle kerken volop gebruikt. Om gemeenten daarbij te helpen en ook eens liederen te leren zingen die minder bekend zijn, heeft het Steunpunt Liturgie al sinds het verschijnen van de bundel jaarlijks een rooster gemaakt om elke maand een nieuw lied aan te leren. Op de website van het Steunpunt zijn alle roosters te downloaden. Ook wordt er elke maand een toelichting geplaatst bij het voor die maand geselecteerde lied. De informatie is te vinden op www.steunpuntliturgie.gkv.nl/liederen/#lvdn.

Op die pagina zijn overigens ook handreikingen te vinden bij het gebruik van andere bundels dan het Liedboek 2013, zoals Opwekking en de reeks Psalmen voor Nu.

>> Column

Water

Nat tot op mijn botten en mopperend over de zoveelste plensbui, kom ik binnen. Het Journaal is net afgelopen en ik vraag of ik iets gemist heb. Mijn zoon kijkt me mistroostig aan en zegt: 'Elk onderwerp van vandaag had met water te maken en het was nooit positief.' De chagrijn over de herfst die al vroeg inzet, druipt van me af en maakt me tegelijkertijd beschaamd bij het horen van het nieuws over orkaan Irma of de overstromingen in Zuid-Azië.

Water is onmisbaar om te overleven. We genieten van een tochtje op de boot of een duik in de zee. Toch gaan ook daarover de alarmbellen af: deze zomer verdronken er meer mensen. Het onbeschrijflijke leed van gezinnen die het nieuws krijgen dat het water een geliefde opslokte, doet mijn gedachten gelijk afdwalen naar de Middellandse Zee, waar nog steeds vluchtelingen ronddobberen op gammele bootjes.

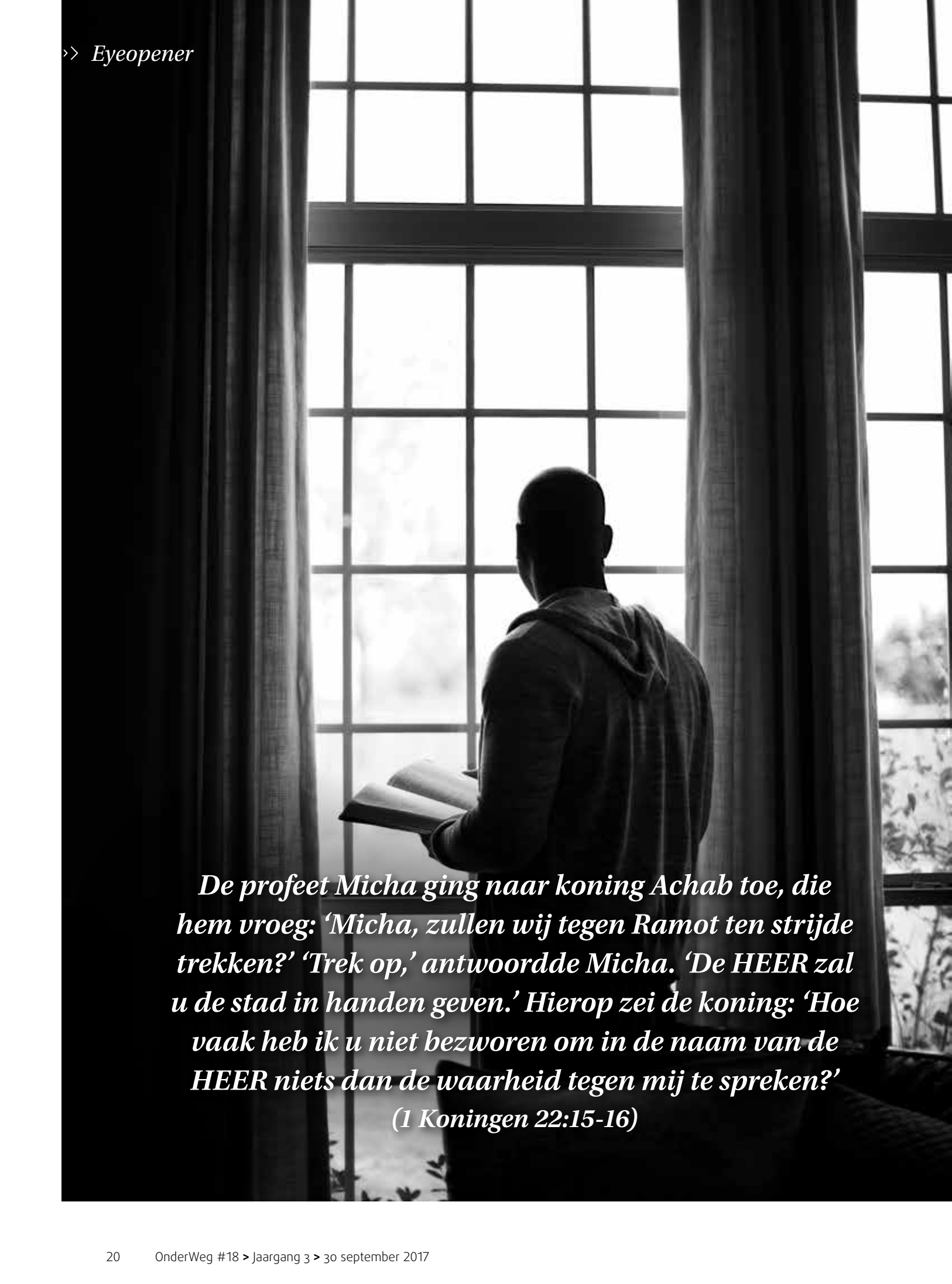
>> De zee ging met geweld de grens over die God haar bij de schepping gesteld had <<

Als Zeeuwse ben ik vertrouwd met het beeld van de zee als vijand. De verhalen van mijn ouders, die ternauwernood de Watersnoodramp van 1953 overleefden, hameren door. Mijn donkere beeld van de zee werd bevestigd toen ik in 2011 in Japan geconfronteerd werd met de verwoestende gevolgen van de tsunami. De zee ging met geweld de grens over die God haar bij de schepping gesteld had en sleurde 19.000 mensen met zich mee de dood in. Op zoek naar resten in de zoute modder dreunde het in mijn hoofd: 'en de zee is er niet meer'. Het zijn woorden van Johannes, die aan het einde van Openbaring een visioen over de toekomst met God beschrijft. Woorden van hoop, maar dat betekent niet dat we met een 'Stil maar, wacht maar'-houding moeten afwachten. Zo werkt Gods koninkrijk niet. Dat is ook: heel praktisch noodhulp bieden na Irma, waterbouwkundige meesterwerken ontwerpen, nog meer aandacht besteden aan duurzaamheid. En hardop spreken over een droge toekomst. Zelfs zonder tranen. Zo zwemmen we nu tegen de stroom in om eilanden van hoop te bouwen. Tot Gods koninkrijk alles bedekt en er geen zee meer is.

Eline de Boo is schrijfster met een missionaire roeping.

beeld Jan Willem de Bruin

*De profeet Micha ging naar koning Achab toe, die hem vroeg: ‘Micha, zullen wij tegen Ramot ten strijde trekken?’ ‘Trek op,’ antwoordde Micha. ‘De HEER zal u de stad in handen geven.’ Hierop zei de koning: ‘Hoe vaak heb ik u niet bezworen om in de naam van de HEER niets dan de waarheid tegen mij te spreken?’
(1 Koningen 22:15-16)*

Hoe stom kun je zijn?

In mijn bijbel zwerft al heel lang een knipsel met een citaat van de Deense filosoof Søren Kierkegaard: 'Het is eigenlijk heel simpel. De Bijbel is makkelijk te begrijpen. Maar wij christenen zijn een stelletje sluwe oplichters: we doen alsof het ons niet lukt om het te begrijpen. Want we weten dat, op het moment dat we het begrijpen, we verplicht zijn om ernaar te handelen.' Elke keer als ik dat citaat lees is het een wake-upcall. Hoe eerlijk ga ik met de Bijbel om?

tekst **Jeroen Sytsma**

In deze tijd is er veel gesprek over hoe je de Bijbel moet lezen. Genesis 1, de 'zwingteksten', Bijbel en homoseksualiteit, zo kan ik nog wel even doorgaan. Wat is het hart van de Bijbel? Bij het gesprek daarover moeten we ons eigen hart niet uit het oog verliezen.

Inzichtgevend daarbij is het verhaal over de koningen Achab van Israël en Josafat van Juda en de profeet Micha (1 Koningen 22). Midden in dat verhaal gebeurt er iets bijzonders. Koning Achab vraagt aan de profeet: 'Micha, zullen wij tegen Ramot ten strijde trekken?' 'Trek op,' antwoordt Micha, 'Uw veldtocht zal slagen en de HEER zal u de stad in handen geven.' Hierop zegt de koning: 'Hoe vaak heb ik u niet bezworen om in de naam van de HEER niets dan de waarheid tegen mij te spreken?'

Met een prachtige psychologische truc legt de profeet het verdeelde hart van Achab bloot. Achab is eigenwijs en gaat toch wel doen wat hemzelf het beste uitkomt. En dus geeft Micha hem als nepprophetie precies wat Achab wil horen. Achab voelt dat echter aan en kan het dan toch niet laten naar de waarheid te vragen, naar een woord van de HEER. Maar wat doet Achab daarmee?

Leugengeest

Veel in 1 Koningen 22 weerspreekt wat Kierkegaard zei: 'De Bijbel is makkelijk te begrijpen.' Het is een verhaal dat veel vragen oproept. En omdat het 2850 jaar geleden speelde, vinden we niet op alle vragen een antwoord. Die vierhonderd profeten, wat zijn dat precies voor mensen? Waarom ging de gelovige Josafat naar Achab toe, over wie de Bijbel zegt: 'Niemand heeft zich er meer dan Achab op toegelegd te doen wat slecht is in de ogen van de HEER.' En hoe zit

dat met die leugengeest verderop in het verhaal? Zet God hier aan tot liegen?

Dit verhaal van lang geleden ging voor mij open toen ik het las vanuit een heel herkenbare vraag: *hoe stom kun je zijn?* Hoe stom ben je als Gods Woord zo overduidelijk is en je houdt je er toch niet aan?

Alleen

Het verhaal begint met Josafats verlangen naar een woord van de HEER. Achab heeft oorlogsplannen. Hij komt niet op het idee God om raad te vragen. Josafat moet hem daaraan herinneren. Achab laat dan vierhonderd profeten komen. Waarom zo veel? Wat ze doen is wel duidelijk: in een ex-

>> 'De Bijbel is makkelijk te begrijpen' <<

tatische show praten ze de koning naar de mond. Josafat wordt er onrustig van en vraagt: 'Is hier niet nog een profeet van de HEER die wij kunnen raadplegen?'

In de Bijbel herken je een echte profeet vaak aan het feit dat hij alleen staat. Elia tegenover de Baälpriesters. Jezus tegenover de farizeeën. Paulus alleen op de Areopagus. Voor mij zit daar deze waarschuwing in: als we het in de kerk heel erg met elkaar eens zijn, dan klopt er misschien wel iets niet. Als een heleboel mensen hetzelfde roepen, dan mag jij best argwanend worden. En let dan ook maar op of God niet al een profeet stuurt die misschien nog een

>>

>> Profeten in de Bijbel doen bijna altijd pijn <<

roepende in de woestijn is, maar wel gelijk heeft. Profeten in de Bijbel doen bijna altijd pijn.

Na Josafats vraag wordt de profeet Micha opgehaald. Daar staat hij, zonder enige show. Wat gaat hij zeggen? En dan volgt dat prachtige psychologische moment waar Micha koning Achab uit zijn tent lokt. 'Trek op, uw veldtocht zal slagen en de HEER zal u de stad in handen geven.' Maar de waarheid van de HEER blijkt anders te zijn: 'Achab, als je het gevecht aangaat, dan zul je in de strijd omkomen.' Weer is het heel spannend in het verhaal. Wat doet Achab met dat woord van de HEER waar hij zelf om vroeg? En het ongelofelijke gebeurt. Met één schampere opmerking laat hij deze ernstige profetie van Micha van zich afglijden. 'Zie je wel Josafat, ik heb gelijk gekregen, Micha is een zuurpruim, van hem kun je dit soort teksten verwachten. Let er verder maar niet op. Zou ik naar God luisteren? Kom op zeg, ik ben niet gek.'

Spiegel

Achab is extreem. De meest goddeloze koning van Israël. Maar het is vaak via extremen dat je een spiegel voorgehouden wordt. Hoe zit het met jouw haat-liefdeverhouding tot wat God te zeggen heeft? Wanneer gebeurt het jou dat

je best weet wat God vraagt, maar toch gewoon je eigen zin doet? Achab blijft moeilijk te volgen. Hij gelooft dat JHWH er is. Hij gelooft dat deze God via Micha spreekt. Hij gelooft dus in een God die de mensen kent en ziet. Maar als het eropaan komt doet hij iets waarvan een kind nog kan begrijpen dat het stom is: hij probeert God om de tuin te leiden met een vermomming. Hij gaat verkleed als gewoon soldaat de strijd in en hoopt zo zijn dood te voorkomen.

Om over na te denken

1. Wat vind je van het citaat van Kierkegaard?
2. Bedenk twee mensen in de Bijbel die een positief voorbeeld voor je zijn en twee negatieve voorbeelden.
3. Wat is 'hardnekkig dwaas' in jouw leven? Wanneer gebeurt het jou dat je best weet wat God vraagt, maar toch gewoon je eigen zin doet?
4. Met welk Bijbelgedeelte heb jij een haat-liefdeverhouding?
5. Bij welke kerkelijke discussie heb jij het idee dat de Bijbel duidelijk is, maar dat 'we' geen zin hebben om te luisteren? Hoe zit dat met jezelf?
6. Wat is Jezus' belangrijkste levenswijsheid voor jou?

Achab is goddeloos. Geen wonder dat hij stom doet, zou je kunnen zeggen. Het is dus heel onthullend dat de meest onbegrijpelijke keus in dit Bijbelverhaal door de gelovige Josafat gemaakt wordt. Je verwacht het niet. Want Josafat vraagt eerst om de raad van God en om een echte profeet van God. Bovendien weersprekt hij Achab als die Micha belachelijk maakt. Maar als het gaat om daadkracht na die woorden van Micha, dan blijft het oorverdovend stil. Uiteindelijk trekt Josafat gewoon met Achab mee ten strijde. Hoe stom kun je zijn?! Wat bezielde Josafat? Hij wist heel goed wat het woord van God was, maar handelde er niet naar. 'Luisteren naar God? Natuurlijk. Maar eh...'
Misschien is Josafat nog wel de sterkste spiegel in dit Bijbelverhaal. Ook als gelovig mens kun je afhaken bij het Woord van God. Misschien geloof je dapper in de Bijbel 'van kaft tot kaft', maar haak je af als het consequenties heeft voor je leven van elke dag.

Eigenwijs

Hoe stom kun je zijn? Er zitten twee krachten in jou als mens. Aan de ene kant de kracht om te willen horen dat er meer is, dat je leven niet voor niets is, dat je geliefd bent; de kracht om over God te willen horen dus. En tegelijk zit er een eigenwijze kracht in jou: je wilt vooral eigen baas zijn, zelf uitmaken hoe je leeft. Als je God al een rol geeft, dan is dat voor zover het jou uitkomt.

>> Ook als gelovig mens kun je afhaken bij het Woord van God <<

Is de boodschap dan dat je moet stoppen met stom doen? Ophouden met dwaas zijn? Nee. De conclusie is dat je dat nu eenmaal bent. Eén van de grootste wijsheden die je als christen bereikt, is beseffen dat je een dwaas bent. Mensen zitten raar in elkaar. Gods boodschap voor jou is niet: stop met stom doen. Zijn boodschap voor jou is: jij kunt niet stoppen, daarom heeft Jezus het voor jou gedaan. Alle wijsheid die je nodig hebt, vind je bij Hem.
En als je keer op keer merkt hoe moeilijk het is om die wijsheid van Hem te ontvangen of vast te houden, dan wil Hij je *toch* het leven geven! Hoe liefdevol kun je zijn?!

Jeroen Sytsma is predikant van de Koningskerk (GKv Zwolle-Zuid) in Zwolle.

Wat bezielt me?

Wat mij bezielt is dat God van mij houdt. Ongelooflijk! Ik zoek bezieling om dat nog beter te kunnen ervaren. Jij ook?

Neem een proefabonnement op christelijk magazine OnderWeg.

Ga naar onderwegonline.nl/gratis

Drie maanden gratis, stopt automatisch.

Onder
weg

Inspiratie
voor
reisgenoten

Wethouder Harmke Vlieg over haar jeugd, over kerkelijk en politiek werk en over 'de bodem in haar leven'

'God zegt: doe maar, leef maar'

Ze was kerkelijk werker en adviseur in de GKv en is nu drie jaar wethouder voor de ChristenUnie in Assen. Nadenkend: 'In de politiek voel ik me beter op mijn plek dan in het kerkenwerk, maar waarom eigenlijk...?' Wat Harmke Vlieg (43) betreft mogen de ramen van de kerk nog wel wat verder open. Ontwikkelingen volgt ze kritisch. 'Ik ben ontzettend blij met de toelating van vrouwen in het ambt. Maar hebben we de discussie wel principieel genoeg gevoerd?'

tekst **Embert Messelink** beeld **Paul Meijer**

Harmke Vlieg woont met haar man Lambert en twee kinderen in een buitenwijk van Assen. Het decor is een ruime tuin met een vijver, een open tuinhuisje ('Hier lees ik 's avonds alle stukken') en drie kippen die allemaal net een ei hebben gelegd. Tijd om kennis te maken, terug te blikken op de discussie over de vrouw in het ambt en te praten over het wethouderschap in Assen.

Hoe ben je gevormd als gelovig mens?

'Ik ben opgegroeid in Britsum bij Leeuwarden, in de tijd dat het gereformeerd onderwijs opkwam. Later verhuisden we naar Assen en ging ik naar het Gomarum in Groningen. Ik voelde me goed thuis in de gereformeerde wereld. Alles was duidelijk en overzichtelijk. Ik ging

rechten studeren, maar ben daar rond mijn twintigste mee gestopt. Depressiviteit speelde een rol. Ik denk dat mijn godsbeeld - God als strenge God - ook meespeelde. Ik worstelde met vragen als: Welke plek mag ik innemen? Mag ik gewoon zijn wie ik ben? Ik had een mening, ik wilde iets. Naar buiten toe was ik lief en rustig, maar van binnen zat er meer power.'

'Na de geboorte van onze dochter heb ik een cruciale ontwikkeling in mijn geloof doorgemaakt. Ze werd geboren met een heel ernstige hartafwijking. Na drie dagen volgde een noodzakelijke operatie met grote risico's. Toen dat speelde, heb ik God echt anders leren kennen. Ik kreeg van onze predikant op de dag voor de operatie een boekje over Noach, voor

onze dochter. De kern was: God belooft dat Hij alles wat leeft nooit in de steek zal laten. Ik had dat zo sterk nodig, ik heb gemerkt hoe warm die boodschap was. 's Avonds stond er een prachtige regenboog voor het ziekenhuisraam. Toen dacht ik: dit is God. Hij is zo betrokken op ons leven, dan kan ik het wel loslaten. Ik heb toen geleerd wat volledige overgave is. Ik heb naar God uitgesproken: 'Alles is van U, het is goed. Ik vertrouw U.' Dat ben ik daarna nooit meer kwijtgeraakt. In mijn leven is de bodem: ik val niet uit Gods hand, ik kan ontspannen leven. God zegt: doe maar, leef maar. Die eeuwige armen om mijn leven, die zijn er. Ik lig dus ook niet wakker van mijn werk. Al blijven mijn kinderen mijn zwakke plek. De afgelopen jaren kreeg onze dochter

een blindedarmontsteking en liep onze zoon een schedelbreuk op tijdens voetballen. Natuurlijk maak ik me dan zorgen. Maar elke keer is het alsof God me vraagt: doe Ik het of doe jij het?’

Andere wereld

‘Ik denk dat ik altijd onderzoekend ben geweest. Ik zocht naar ruimte om dingen zelf te doordenken. Zo kozen we bijvoorbeeld voor onze kinderen een algemene christelijke school. Op de gereformeerde school had een misbruikaffaire gespeeld, dat ijldde nog na. Wij waren niet tevreden over het pedagogisch klimaat, we hebben toen een school gezocht die beter bij onze kinderen paste. Daarmee belandden we in een heel andere wereld: andere contacten, andere ouders. Een groot verschil vond ik de verdraagzaamheid: verschillen mochten er gewoon zijn.’ ‘In onze kerkelijke gemeente was die schoolkeuze een groot ding. Het protest tegen onze keuze bleef ondergronds, maar toen mijn man op tal kwam te staan voor ouderling, gaven mensen hun oordeel door massaal blanco te stemmen. Bij een volgende ronde werd hij wel gekozen en hij heeft het toen ook gedaan. Het heeft me geleerd: blijf trouw aan je gevoel en wees moedig. Als je ergens goed over hebt nagedacht en je bent overtuigd van je keuze, laat dan maar komen wat komt.’

Je bent hbo-theologie gaan doen en werd kerkelijk werker en adviseur. Nu zit je hier als wethouder. Hoe is dat gelopen?

‘De ervaringen na de geboorte van mijn dochter speelden een rol. Ik heb bewust gezegd: God, hier ben ik, U mag met mijn leven doen wat goed is. Ik koos voor theologie omdat ik mijn werk dichter bij God en dichter bij mensen wilde zoeken. Ik werd daarna kerkelijk werker in Assen-Kloosterveen. Mijn taak was een structuur met huiskringen opzetten. Ook deed ik ervaring op met jeugdwerk en

Harmke Vlieg: ‘In mijn leven is de bodem: ik val niet uit Gods hand, ik kan ontspannen leven.’

catechisatie. Die ervaring heb ik de jaren erna ingezet als zelfstandig adviseur voor kerken. In de tussentijd zat ik voor de ChristenUnie in de gemeenteraad. Na de verkiezingen van 2014 ben ik wethouder geworden. Ik voel me in de politiek beter op mijn plek dan in het kerkenwerk. Ik zit nu na te denken waarom dat zo is. Ik denk dat het ‘m hierin zit: als kerkelijk werker zit je niet in de kerkenraad. Terwijl ik het prettig vind om betrokken te zijn bij besluitvorming en daarvoor verantwoordelijkheid te dragen. Een andere reden: ik houd ervan te sturen op resultaten. Maar in de kerk kosten processen veel meer tijd. Ook eventuele weerstand zit op een veel dieper niveau. Dat ligt me

>> *‘Toen dacht ik: dit is God’* <<

minder. Ik ben meer van: ik heb erover nagedacht, ik denk dat we het zo moeten doen, nu aan de slag.’

Hoe doe je dat: wethouder worden zonder bestuurlijke ervaring?

‘Gelukkig heb je heel veel hulpverleners. Communicatieadviseurs, ambtenaren die gepikt en gemazeld zijn in hun vak, collega’s. Je moet goed kunnen luisteren naar adviseurs, dan je mening vormen en knopen durven doorhakken. Realiseer >>

je ook: besturen is leed toebrengen. Dat moet je durven en kunnen. Als je je alles aantrekt, is het een zwaar vak. Het is niet mals wat er soms over je geschreven wordt. Besturen is ook de schuld op je nemen, ook als het niet je schuld is. De wereld is niet volmaakt en als wethouder ben je wel verantwoordelijk. De kunst is op een goede manier verantwoordelijkheid te dragen en meteen na te denken hoe dingen beter kunnen. Dit is echt superleuk werk. Ik zit op mijn plek.'

Je hebt een brede portefeuille met infrastructuur, afvalbeleid, duurzaamheid, gezondheidszorg en jeugdzorg. Noem eens een echte uitdaging.

'In Assen heeft 17 procent van alle jongeren een relatie tot de jeugdzorg. Dat is historisch zo gegroeid, maar het is wel erg hoog. We onderzoeken nu hoe dat komt. We ontdekten dat huisartsen veel doorverwijzen naar zorgpartijen, terwijl ze ook wel twijfelen of dat altijd echt nodig is. Zie het probleem echter maar eens in een consult van tien minuten scherp te krijgen. Nu plaatsen we als gemeente bij elke huisartspraktijk een praktijkondersteuner Jeugd. Die heeft een half uur tot een uur om erachter te komen wat er aan de hand is en adviezen te geven. We zien al effect, de huisartsen zijn er blij mee.'

'Als christen vind ik het belangrijk dat we de eigen kracht van mensen versterken, investeren in de gemeenschap. We hebben een project 'homestart' lopen, waarmee we moeders opleiden om andere moeders te ondersteunen. Dat zijn de vormen waarin ik geloof. Volgens mij is dat bouwen aan de samenleving: mensen helpen hun verantwoordelijkheid op te pakken.'

Kennen je collega's jou als christen?

'Ambtenaren vertellen me dat altijd volstrekt helder is wat ik vind. Ik wil eerlijk en menselijk zijn. De Bijbel elk moment erbij halen, zo werkt het natuurlijk niet. Als wethouder ben ik van iedereen. Ik vind de schoonmaker even belangrijk als de burgemeester. Iedereen is van waarde en telt mee.'

'Ik vind dat we als christelijke partij goed moeten bedenken welke normen we willen opleg-

Harmke Vlieg: 'De missionaire en diaconale initiatieven zitten nog te veel in de marge. We hebben meer pioniersruimte nodig. De ramen van de kerk mogen nog verder open.'

>> *‘Het heeft me geleerd:
blijf trouw aan je gevoel en
wees moedig’ <<*

gen aan anderen. Ik zou iedereen heel graag een collectieve rustdag gunnen, maar ik denk ook dat we moeten accepteren dat de wereld om ons heen er nu anders uitziet. Van mij hoeven we dus niet koste wat het kost de winkels op zondag dicht te houden. Wat is echt onopgeefbaar? Ik denk aan de beschermwaardigheid van het leven, duurzaamheid, de zorg voor kwetsbaren, onze inzet voor vrede en gerechtigheid.’

‘Daar liggen overigens nog grote uitdagingen voor onze kerken. Wij vormen zo’n bubbel met elkaar, we zijn een rijke en welvarende middenklasse. Hebben we echt contact met andere groepen in de samenleving? De missionaire en diaconale initiatieven zitten nog te veel in de marge. We hebben meer pioniersruimte nodig. De ramen van de kerk mogen nog verder open.’

Je hebt drie jaar geleden meegeschreven aan een rapport dat ruimte wilde geven aan de vrouw in het ambt. Dat advies is toen niet overgenomen door de synode. Nu heeft de volgende synode een nieuw advies wel omarmd. Hoe heb je dat beleefd?

‘Ik heb het op de voet gevolgd en vind het moedig wat deze synode heeft gedaan. Ik was even heel gelukkig. Maar mijn zorgen zijn niet helemaal weggenomen. Ons advies van drie jaar geleden kwam voort uit een principiële vraag: hoe lezen we nu de Bijbel? Wij signaleerden een groeiende kloof tussen kerk en maatschappij en tussen leer en leven met betrekking tot de positie van de vrouw. Wat is je overtuigende verhaal als je alleen de ambten gesloten laat voor vrouwen? Wij konden zo’n verhaal niet vertellen. Onze conclusie was dat de Bijbeltekst in een bepaalde tijd is geschreven en werd gelezen door een specifieke groep in een eigen context. Wij zijn lezers van nu in een andere context. Vanuit die positie mogen we opnieuw kijken naar wat die tekst voor ons betekent. Dat is geen nieuwe hermeneutiek, het is namelijk wat we altijd al deden, we maken het alleen expliciet. Het huidige rapport heeft die discussie over hermeneutiek van zich af willen houden, terwijl ik denk dat het nodig is om het open te bespreken. Dan kunnen we samen de verhouding tussen ons geloof en onze cultuur onderzoeken. Als we in onze tijd willen werken aan de voortgang van het evangelie, wat kan ons daarbij helpen? Waar kunnen we aansluiten bij de cultuur? Waar moeten we ons juist afzetten tegen de cultuur? Wat mij betreft doen we dat laatste alleen als iets ingaat tegen de kern van het evangelie. Ik denk dat deze benadering ons helpt om het goede leven dat God wil geven te delen met anderen.’

Embert Messelink is zelfstandig tekstschrijver.

Gebedsgenezing

D eze zomervakantie bezocht ik voor het eerst in mijn leven een gebedsgenezingsdienst. U weet misschien wel, die bijeenkomst tijdens de New Wine Zomerconferentie die de krant haalde vanwege een predikant die van een scoliose genezen zou zijn.

Het eerste deel zat ik met een kop koffie in de tent ernaast. Op een groot scherm zag ik voorganger Wilkin van de Kamp druk doen, alsof de power uit zijn tenen moest komen. Ik zeg u eerlijk: mijn voorliefde heeft Gods zachte aanwezigheid in de wind, zoals bijvoorbeeld Elia Hem in 1 Koningen 19 ontmoette. Dat Hij juist in de stilte – ongehoord en ongezien voor iedereen – de wonderlijkste dingen doet, bekoort mij.

Toen was mijn koffie op en zat ik daar alleen aan het tafeltje. Ik moest denken aan wat m’n zus de dag ervoor gezegd had: ‘Ik loop nergens voor weg en ga aan alles meedoen.’ Dus zat ik een paar minuutjes later naast haar, achter in de grote tent waar inmiddels bij het podium intens gebeden werd voor de genezing van groepjes mensen.

>> Ik voelde me klein,
de zwakste schakel in
een keten <<

De claim dat wie maar genoeg gelooft en bidt om genezing ook zál genezen, is de achilleshiel van de gebedsgenezingsdienst, vrees ik. Dominante gebedsgenezers, succesverhalen die mank gingen en een te hoog eventgehalte wekten – terecht – argwaan. Maar zo verdween helaas wel het kind met het badwater, ook bij mij.

Daarom stond ik even later ongemakkelijk met mijn hand op de schouder van Daniël. Hij was opgestaan toen gevraagd werd wie er voor zich wilde laten bidden. ‘En degenen die om jou heen zitten, gaan dat voor je doen!’ Pardoes werd het om ons heen leeg, maar wij waren gebleven en gingen bij Daniël staan. Ik voelde me klein, de zwakste schakel in een keten, maar juist daarom volledig afhankelijk toen ik stuntelend aan God vroeg om Daniël te genezen.

Geraakt liepen mijn zus en ik de tent uit. ‘Wat is jou nog van dat moment bijgebleven?’, aptte ik haar laatst. ‘Het heeft mij geholpen de schaamte voorbij te komen’, aptte ze terug. ‘Als het nu op mijn pad komt, doe ik het weer.’

Esther de Hek (NGK) is moeder en tekstschrijver.

'Stop met kerkje spelen en ga naar buiten'

Mark (21) is vol enthousiasme aan zijn studie Godsdienst Pastoraal Werk begonnen en hij wil zich graag inzetten voor de kerk. We praten over wat hem drijft, wat hij ziet als hij naar de kerk kijkt en wat zijn droom is voor de kerk. 'Wat zou het mooi zijn als we leren om gavengericht te werken in de gemeente.'

tekst **Anko Oussoren**

Agenda

- najaar: training 'Verbeter jezelf als catecheet', in Roden en Ermelo. Zie voor meer info www.praktijkcentrum.org/project/verbeter-jezelf-als-catecheet.
- 30 september: 'Op missie', trainings-event van Youth for Christ voor missionair jongerenwerk. Zie yfc.nl/opmissie.
- 7 oktober: symposium Self(w)ie, over zelfbeeld, eigenheid en jongerencultuur. Zie www.butogether.nl/buevents/7-10-symposium-selfwie.

- 19 en 20 januari: jeugdleidersconferentie BGO-Jeugdwerk in samenwerking met het Praktijkcentrum. Thema: Hou vast. Zie www.jeugdleidersconferentie.nl.

Mark studeerde eerst Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH), maar hij merkte dat daar niet zijn passie lag. Vrienden en andere leeftijdsgenoten worstelden met verschillende geloofsvragen en hij wilde wat voor hen betekenen. Hij zocht naar een combinatie van het sociale van de SPH-opleiding met de geloofsvragen van jongeren. Daarbij kreeg hij ook het verlangen om iets voor of in de kerk te kunnen doen. Nu studeert hij Godsdienst Pastoraal Werk (GPW).

Tegencultuur

Volgens Mark is de kerk geroepen om een tegencultuur te vormen. Hij zou graag zien dat de kerk zich onderscheidt van de samenleving. 'We moeten als kerk niet een subcultuur vormen waarin we alles op dezelfde manier doen als in de samenleving.' Hij legt uit: 'Juist als in de samenleving iedereen vooral bezig is met zichzelf zou het mooi zijn als we er in de kerk voor elkaar zijn.' Voor hem ligt de concentratie van kerk zijn nu te veel op de zondagse eredienst. Hij zou het fantastisch vinden als kerkleden ook doorde-weeks bij elkaar komen.

Mark wil ook graag dat christenen zicht-

>> 'Als er echt iets is, staat iedereen voor je klaar' <<

baar aanwezig zijn in de samenleving, maar hij merkt vaak juist het tegenovergestelde. Hij citeert daarbij de aan Franciscus van Assisi toegeschreven uitspraak: 'Verkondig het evangelie, desnoods met woorden.' Niet dat woorden of de zondagse samenkomst er niet meer toe doen, hij benadrukt: 'Juist na de vakantie heb ik opnieuw ervaren hoe fijn het is om zondag iedereen weer te zien en te ontmoeten.' Het probleem is meer dat de kerk vaak te beperkt is in wat ze uitstraalt naar buiten toe.

Hypocriet

Hierbij komt een beeld ter sprake dat hij bij zichzelf en ook bij vrienden tegenkomt: in de kerk dragen we vaak een masker. 'Wat er werkelijk in ons omgaat uiten we vaak niet, onze emoties zijn vaak naar binnen gekeerd. We zijn nogal

Er voor elkaar zijn kan heel klein, bijvoorbeeld door boodschappen te doen voor iemand die slecht ter been is.

eens hypocriet en doen ons beter voor dan we daadwerkelijk zijn.’ Mark zou willen dat er meer openheid komt. ‘Binnen mijn gemeente leeft nog steeds het idee dat je perfect moet zijn. Dat zorgt er vooral voor dat we op zondag een rol spelen en ons beter voordoen dan we zijn. We zeggen dat het allemaal goed gaat, maar ondertussen worstelen we op verschillende terreinen van ons leven, bijvoorbeeld met porno, geldproblemen of overspel. Op veel thema’s rust een taboe. Ik zou willen dat we juist zien dat imperfectie prima is. Ik mis in de kerk het besef dat we Gods genade nodig hebben. Doordat we onze maskers ophouden, ontvangen we de genade niet en zitten we op zondag vaak kerkje te spelen.’

Doorgeven

Voor veel van zijn leeftijdgenoten is de hypocrisie een reden om de kerk te verlaten. Waarom is hij nog lid van een kerk en zelfs met de opleiding GPW begonnen? Mark: ‘De perfecte kerk bestaat niet en ik voel mij thuis bij deze mensen. Er is veel dat ik anders zou willen zien, maar ik voel wel geborgenheid. Als er echt iets is en mensen weten dat, dan staat iedereen voor je klaar. Misschien is dit ook wel het meest haalbare. Misschien hebben we te hoge verwachtingen van de kerk.’

Het besef dat hij zelf ook niet perfect is, maakt hem bescheiden tegenover anderen. ‘Zelf heb ik gemerkt dat God iets toevoegt aan mijn leven. Hij geeft mij blijdschap en geeft mijn leven glans. Ik wil niets liever dan dat doorgeven aan anderen.’

Dat is ook zijn verlangen voor de gemeente waar hij lid van is. ‘Ik droom ervan dat iedereen met zijn of haar gaven tot z’n recht komt in de gemeente.’ In kerken wordt nog vaak gewerkt met een vacaturemodel: er komt een functie (ambt) vrij en daar wordt iemand bij gezocht. Op zich is dit niet verkeerd, meent Mark, maar als we daarvoor kiezen, dan moeten mensen wel getraind en begeleid worden. ‘Wat zou het echter mooi zijn als we leren om gavengericht te werken in de gemeente.’

Praktijk

Verder hoopt Mark dat we zowel binnen als buiten de gemeente meer naar elkaar omzien en er voor elkaar zijn. ‘Dat kan heel klein, bijvoorbeeld door boodschappen te doen voor iemand die slecht ter been is. Maar je inzetten voor je medemens, dat zou ik meer centraal willen zetten.’ Nu gaat het in de kerk vaak over dingen waar hij niet zo veel mee kan. ‘Er wordt veel gedaan aan kennisoverdracht, maar hoe werkt het geloof nu in de praktijk? De preek op zondag raakt meestal niet aan mijn dagelijks leven.’ Dat geldt ook voor het jeugdwerk. ‘We behandelen

>> ‘Ik zou graag zien dat kennis tot leven komt’ <<

allerlei thema’s met elkaar, maar we zitten altijd binnen en ik zou graag zien dat we in het jeugdwerk meer naar buiten gaan. Ik zou graag zien dat kennis tot leven komt.’

Anko Oussoren is adviseur bij het Praktijkcentrum. Met bijdragen van Paul Smit, jeugdwerkadviseur bij het NGK Jeugdwerk. De naam Mark is vanwege zijn privacy gefingeerd.

Media/tips

- Luister- en kijktip: Casting Crowns, ‘Stained Glass Masquerade’. Zie www.youtube.com/watch?v=tAosjXOGeNE.
- In het voorjaar verscheen ‘Deel je leven!’, een magazine boordevol informatie en inspiratie voor jeugddiaconaat. Diaconaat kan één van de sleutels zijn om jongeren de essentie van het evangelie te laten zien en ervaren. Het magazine is gratis te downloaden van onder meer de website van het Praktijkcentrum: www.praktijkcentrum.org/jeugddiaconaat-brochure-deel-je-leven.

Grensgangers: *vervreemd van de kerk op zoek naar God*

Onlangs was ik bij Groot Nieuws Radio om te praten over kerkverlating. Aan het einde van het gesprek werd ineens gevraagd: 'Hoop je dat mensen altijd weer de weg naar de kerk terugvinden?' Ik viel even stil en zei toen maar eerlijk: 'Nee, ik geloof niet dat dat is wat ik hoop.' Er volgde een ongemakkelijk moment. Het was vermoedelijk niet het gewenste antwoord.

tekst **Remmelt Meijer**

Kerkverlating is een thema dat ik momenteel aan het uitdiepen ben. En dan met name kerkverlating door gelovigen die vervreemd raken van de kerk zoals we die kennen, maar wel degelijk God blijven zoeken. Zulke 'grensgangers', op de grens van geloof en kerk, zijn niet voor niets vervreemd van de bestaande kerken. Ik zie hen dan ook niet zo snel terugkeren. Daarmee is niet gezegd dat ik weinig hoop heb, maar ik voel wel een drang om hun verhaal helderder voor het voetlicht te krijgen en hun zoektocht te begrijpen. Uiteindelijk geloof ik zeker dat elke gelovige een geloofsgemeenschap nodig heeft, al is de vraag hoe dat er in de komende jaren uit gaat zien. Grensgangers kunnen zich twee kanten op bewegen, maar voor velen is er geen weg terug naar bestaande kerkvormen.

Verwevenheid

Kerkverlating dus? Ja en nee. Misschien wel vooral nee. In dit blad was al eerder aandacht voor zowel geloofsverlating als kerkverlating. Het thema leeft. Dat merk ik ook als ik als begeleider/coach met kerkenraden aan het werk ben. In bijna elk contact komt het ter sprake: wat doen we met afhakende jeugd? Ik word me daarbij steeds meer bewust van wat de jeugd ervan weerhoudt om aan te haken en daardoor heb ik minder de neiging om het gelijk te bestempelen als het loslaten van God en het geloof.

In het klassieke beeld van kerkverlating is er een sterke ver-

wevenheid tussen kerkverlating en geloofsverlating. Mensen haken af van de kerk, vaak na de nodige negatieve ervaringen, maar met daaronder ook een vervreemding van God, Jezus en de Bijbel. Maar wat als dat laatste niet aan de orde is? Wat als iemand van harte gelooft, bidt, de Bijbel koestert en God zoekt in zijn of haar leven, maar intussen niet meer uit de voeten kan met de kerk?

Grensgebied

Met de term grensganger probeer ik de verwarring tussen kerkverlating en geloofsverlating te voorkomen. Mij valt op dat een groeiende groep mensen zich in een soort grensgebied bevindt. Soms nog lid van een kerk, soms zelfs nog betrokken, maar intussen volledig vervreemd van hoe het er binnen de gemeente aan toegaat. Dat kan op allerlei vlakken zijn: van de zondagse samenkomst tot de onderlinge gesprekken of de thema's die spelen.

Een zichtbaarder deel van de grensgangers heeft de grens van de kerk al gepasseerd en vertoeft 'buiten' – zonder dat ze zich nu ongelovig voelen of gedragen. God is aanwezig in hun leven. Zo had ik een aantal gesprekken over geloof en Bijbel met een jonge vrouw met een rooms-katholieke achtergrond. Ze had in diverse kerken rondgekeken, maar niet gevonden wat ze zocht. Intussen ging er geen dag voorbij zonder dat ze tot God bad. Ze twijfelde geen moment aan God en dat geloof was voor haar levend en echt.

Diversiteit

Momenteel werk ik aan een project om de verhalen van grensgangers te verwerken en te koppelen aan wat ik zie gebeuren en ook bij mezelf proef. Het is nog te vroeg om al inzicht te krijgen in getallen, motieven en oplossingen. Mijn eerste doel is luisteren en begrijpen. Wat bezielt deze zoekers tussen kerk, wereld en geloven? Deze dakloze gelovigen, kerknomaden, kerklozen of gelovige afhakers?

Wat ik proef is een enorme diversiteit. Dat mag geruststellend klinken, maar dat is het niet. Dat aspect kenmerkt ook de 'gewone' kerkgangers binnen de kerkmuren steeds meer: diversiteit in denken en doen, in uitingsvormen en behoeften. Het collectieve, dat juist orthodoxe kerken kenmerkte, staat onder druk. Een tijd lang leek het erop dat meer liturgische

>> *Ik zie hen niet zo snel terugkeren* <<

diversiteit voldoende ruimte kon bieden aan al die verschillende mensen. De opkomst van de grensgangers laat volgens mij zien dat het dieper zit dan liturgische diversiteit. Ik proef vervreemding van veel meer elementen van onze kerkcultuur.

Is dat een gevolg van de secularisatie en de invloed van de postchristelijke cultuur om ons heen? Ja, vast, maar daarmee is nog geen enkele vraag beantwoord, laat staan iets opgelost. Zou de kerk van alle eeuwen niet bestand moeten zijn tegen wat postchristelijke verschuivingen in de omringende cultuur? Was de christelijke kerk niet juist een thuis-

basis voor diverse culturen, te midden van een volstrekt niet-christelijke omgeving? Waarom lukt dat dan nu steeds minder?

Netflixgeneratie

Het is te gemakkelijk om deze afhakers oppervlakkigheid na te dragen of een gebrek aan geloof of aan kennis van de geschiedenis. Het is wijzer om zelf in de spiegel van de tijd te kijken: wat laat God ons momenteel zien? Dan zie ik de kerk in een grensgebied komen waar we vaak nog onvoldoende raad mee weten. Sommigen haken nu al zodanig af dat ze buiten de zichtbare en georganiseerde kring van de gemeenschap raken. Ze kiezen hun eigen route en hun eigen manier. Dat is typisch postmodern en past bij een netwerk-samenleving waarin mensen constant hun eigen netwerken kiezen en bijstellen; bij de Netflixgeneratie zeg maar. Het heeft iets van een cultuurbreuk. Werelden die zo uit elkaar groeien zie ik ook niet zomaar weer bij elkaar komen. Wat moeten we daarmee als kerk? Op z'n minst het verschijnsel erkennen en niet gelijk veroordelen of oplossingen verzinnen. En evenmin gewoon doorgaan alsof er niets aan de hand is. De grensgangers zijn in zekere zin ook een baken in zee: zij kunnen helpen om het grensgebied waar we allemaal in terechtgekomen zijn te verkennen en opnieuw te zoeken naar waar het werkelijk om gaat. Wat is kerk? Wat is samen geloven? Wat hebben we nodig om Jezus te volgen in deze tijd waarin bestaande kerkvormen onder druk staan? Dat zijn essentiële vragen; ze helpen ons om God te zoeken op onverwachte plekken en manieren.

Remmelt Meijer is theoloog en coach.

Leven in harmonie met de schepping en met elkaar 365 dagen goed en recht doen

MICHA SCHEURKALENDER 2018

De scheurkalender inspireert je. Of het nu gaat over het verminderen van je afvalberg of over het omgaan met je eenzame buurman of de vluchteling aan je voordeur. Ook vind je tips over verantwoord beleggen, moestuinieren, duurzaam eten en het kopen van eerlijke kleding.

En elke zondag is er een kort 'preekje' aan de hand van een Bijbeltekst.

Micha komt op voor gerechtigheid. De organisatie verbindt, inspireert en activeert kerken en organisaties om actief christen te zijn in deze wereld. Dichtbij én ver weg.

Buijten & Schipperheijn Motief

www.buijten-motief.nl – 736 p. – € 14,99 – in de boekhandel

Geef voor blinde en slechtziende mensen

350.000 X 'DANKUWEL'

Nederland telt nu zo'n 350.000 mensen die blind of slechtziend zijn. Dat aantal groeit snel. Als je een visuele beperking hebt, zijn de meest alledaagse dingen vaak een enorme uitdaging. Wij helpen met onderwijs, hulpmiddelen én onderzoek. Helpt u mee? Geef op rekeningnummer NL94INGB0004004040. Kijk ook op steunBartimeus.nl

Postbus 999
3700 AZ Zeist
T (030) 693 50 50

Vindt u het rentepercentage voor uw lening te hoog?

Bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer kennen we de kerkelijke markt als geen ander! Veel kerkelijke gemeenten zijn u voorgegaan en hebben de financiering tot volle tevredenheid bij SKG ondergebracht. Bij SKG kunt u terecht voor:

- een nieuwe financiering
- oversluiten huidige financiering
- passend advies voor uw kerkelijke gemeente

Vraag vrijblijvend een gesprek aan (0182) 58 80 00 of kijk voor meer informatie www.skggouda.nl.

